

"कृषि, उद्योग, पर्यटन र पूर्वाधार, खैरहनी नगर विकासको मुल आधार"
खैरहनी नगरपालिकाको तेहौं नगरसभामा प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को
वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

यस तेहौं नगरसभा अधिवेशनमा उपस्थित नगरका उप-प्रमुखज्यू, वडा अध्यक्षज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, नगरसभा सदस्यज्यूहरू, नगरसभाका सचिव, नगर शिक्षा अधिकारी, कर्मचारी साथीहरू, सञ्चारकर्मी मित्रहरूलाई मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट तथा खैरहनी नगरपालिका परिवारको तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्न चाहन्छु ।

आ.व २०७९/८० को कार्यक्रम सञ्चालनमा हामीलाई विभिन्न तह र तप्कामा रही सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण संघसंस्था तथा व्यक्तित्वहरूलाई धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

अब म यस खैरहनी नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

सभाका सदस्यज्यूहरू,

नेपालको सार्वभौमसत्ता, स्वाधीनता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय हित, स्वाभिमान, लोकतन्त्र र स्वतन्त्र जन जीविकाका लागि विभिन्न कालखण्डमा भएका आन्दोलनहरूमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । त्यस्ता आन्दोलनहरूको नेतृत्व गर्नुहुने अग्रजहरूप्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु । नेपाली समाजको रूपान्तरणमा उहाँहरूले पुर्याउनु भएको योगदानको पुनः स्मरण गर्न चाहन्छु ।

नगरपालिका स्थापनाकालदेखिनै यहाँका राजनैतिक दल, समाजसेवी, पुर्वजनप्रतिनिधि तथा नगरपालिकाका वर्तमान जनप्रतिनिधिहरूले नेतृत्व गरेदेखि विगतको अथक प्रयासबाट हासिल भएको उपलब्धिहरूको जगमा टेकेर आगामी दिनमा विगतका हाम्रा भोगाई र सिकाईका साथै विभिन्न क्षेत्रबाट प्राप्त सल्लाह सुझावहरूको आधारमा विकासको यात्रालाई तीव्रताका साथ अगाडि बढाउने छ । विगत वर्षहरूमा गरिएको संस्थागत स्व:मुल्याङ्कनमा हाम्रो नगरपालिका चितवनमा प्रथम हुन सफल भएकोछ भने नेपाल नगरपालिका संघले यसै वर्ष गरेको मुल्याङ्कनमा आर्थिक अनुशासनको विधामा नेपालकै प्रथम स्थान हाँसिल गर्न सफल भएको छ । नगरपालिकाले यस नतिजा प्रप्तिको लागि नगरपालिकाको कार्यसम्पादनमा सुझाव, सल्लाह र सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण नगरवासी, यस क्षेत्रका सङ्घीय तथा प्रदेशका माननिय सांसद, जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख, राजनीतिक दल, सामाजिक संघ, संस्था, उप प्रमुख, वडा अध्यक्षहरू, कार्यपालिका सदस्यहरू, वडा सदस्यहरू, कार्यालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू साथै पत्रकार मित्रहरू प्रति धन्यवाद सहित आभार प्रकट गर्दछु । साथै आगामी दिनमा समेत सल्लाह, सुझाव र सहयोगको अपेक्षा गरेको छु ।

सभाका सदस्यज्यूहरू,

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को लागि वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्दा लिइएका आधारहरू :

- नेपालको संविधानको मौलिक हक तथा अनुसूची ८ र ९ ले निर्दिष्ट गरेका स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारहरू, मौलिक हकहरू, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त र नीतिहरू,
- संघीय सरकारले अंगिकार गरेका पन्ध्रौं आवधिक योजना (२०७६/७७ - २०८०/८१) ले निर्धारण गरेको लक्ष्य र नीतिहरू,

- सन् २०१६ देखि सन् २०३० सम्मको लागि निर्धारण गरिएका दिगो विकासका लक्ष्यहरू,
- नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेट, नीति तथा कार्यक्रम,
- बागमती प्रदेश सरकारको आवधिक योजना
- खैरहनी नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७८/७९ देखि २०८२/८३ को आवधिक योजना
- बागमती प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेट, नीति तथा कार्यक्रम
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ का विभिन्न प्रावधानहरू,
- स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७५,
- संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त मार्ग निर्देशनहरू,
- खैरहनी नगरपालिकाको आर्थिक सर्वेक्षण, २०७९/८०
- माननिय सांसदज्यूहरू, विभिन्न राजनैतिक दलहरूबाट प्राप्त सुझावहरू,
- सरोकारबालाहरूबाट प्राप्त राय सुझावहरू,
- विगत वर्षहरूमा सम्पन्न भएका नगर सभाहरूबाट पारित भएका निर्णयहरू,
- स्थानीय राजस्व परामर्श समिति, श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति तथा विषयगत समितिहरूबाट प्राप्त राय सल्लाह र सुझावहरू,
- लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, लैङ्गीक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण लगायत विभिन्न प्रतिवेदनमा प्राप्त सुझावहरू ।

नगरपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०/८१ देखि अवलम्बन गर्ने क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू निम्नानुसार रहेकाछन् :

१) आर्थिक विकास :

क. कृषि विकास :

- “कृषि उत्पादनको मूल आधार, सिचाई प्रणालीमा सुधार” भन्ने भावनालाई मध्यनजर गरी सुख्खा तथा बाझो कृषि योग्य भूमिमा वर्षै भरी सिचाई पुर्याई उत्पादन वृद्धि गर्न सिचाई कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कृषिमा निजी क्षेत्रको लगानी वृद्धिको उचित वातावरण सिर्जना गर्न एकीकृत कृषि उपज, माछा, मासु बजार निर्माण कार्यक्रम शुरु गरिनेछ ।
- कृषि क्षेत्रमा युवाहरूलाई आकर्षित गरि कृषि व्यवसायलाई प्रतिस्पर्धी बनाई कृषि उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने र कृषि क्षेत्रको व्यवसायीकरणबाट आय आर्जन बढाउनको लागि कृषक, कृषक समूह, समिति र सहकारीको सहकार्यमा मेयरसंग कृषि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- तुलनात्मक लाभ र उच्च मूल्य प्राप्त हुने विदेशबाट बढी आयात हुने बाली तथा वस्तुको उत्पादन वृद्धि गर्नका लागि कृषि सहकारीको सहकार्यमा अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- स्वच्छ र पोषणयुक्त खाद्य उपलब्धता तथा पहुचको वृद्धि गर्न विपन्न कृषक परिवारलाई करेसाबारी खेतीमा प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- कम्तिमा “एक वडा एक कृषि सहकारी” को अवधारणामा रहेर कृषि यान्त्रीकरण, कृषि बजार, भूमि बैंक, कृषि आधुनिकीकरणका लागि श्रोत केन्द्रका रूपमा “खुल्ला सदस्यता” अवलम्बन गरेका कृषि सहकारीसंग सहकार्य गरि कृषि कार्यक्रमको सुरुवात गरिनेछ ।
- खेतियोग्य जग्गा नहुने बिपन्न तथा गरिब किसानलाई व्यवसायिक खेतीमा आकर्षित गरि कृषिमा दिगोपन ल्याउन जग्गा भाडामा अनुदान दिने कार्यक्रमको सुरुवात गरिनेछ ।
- कृषि पूर्वाधारको विकास, साना तथा मझौला कृषि उद्यमशिलताको विकास, खाद्य स्वच्छता तथा गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नका लागि कृषि सहकारीको सहकार्यमा कृषिजन्य उद्योग सञ्चालन गरिनेछ ।
- स्थानीय सम्भाव्यताको आधारमा उत्पादनशील कृषकहरूको प्राविधिक, व्यवसायिक तथा संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिका साथै उनीहरूको सहकार्यमा आधुनिक कृषि सिकाई केन्द्र सञ्चालन कार्यक्रमको सुरुवात गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाहरूलाई कृषि प्राविधिक क्षमता अभिवृद्धि गरी एक व्यवसायिक कृषकको रूपमा विकास गर्न सहयोग तथा सहजीकरण गर्ने कार्यक्रमको सुरुवात गरिनेछ ।
- बिषादी र बीउ बिक्रेताहरूलाई नियम र कानूनको परिधि भित्रमात्र कारोबार गराउन अनुगमन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्वास्थ्य बाली उत्पादन वृद्धि गर्न माटो परीक्षण, माटोको अम्लिय र क्षारियपनलाई निर्मूल पार्न कृषि चुन वितरण, बाली रोग परीक्षण शिविर, वर्षे भरि बाली अनुगमन, बिषादीमुक्त तरकारी उत्पादन गर्न आई.पी.एम. कार्यक्रम तथा बिषादी प्रयोग सचेतना तालिमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कृषि क्षेत्रमा लागत कम गर्न र कृषिलाई आधुनिकीरण तर्फ उन्मुख गर्न नयाँ प्रविधिमा आधारित औजार – उपकरण र कृषि सामग्री वितरण गरिनेछ ।
- कृषि क्षेत्रमा हुने जोखिमलाई बीमाको माध्यमबाट न्यूनीकरण गरी बिमा प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- किसानद्वारा उत्पादित महको गुणस्तरको सुनिश्चितता संग संगै महको उचित मुल्यमा बिक्रि वितरण गर्ने वातावरण सिर्जना गरिनेछ ।
- किसानद्वारा उत्पादित उपजको भण्डारण र बजारमा उच्च मूल्य पाउने गरी बिक्रि गर्न शित भण्डार सञ्चालनमा ल्याइनेछ र किसानलाई त्यसतर्फ आकर्षित गरिनेछ ।
- व्यवसायिक रूपमा केरा खेती गरी यसको उत्पादकत्व तथा उत्पादन वृद्धिबाट आन्तरिक माग पूर्ति गर्दै आयात प्रतिस्थापन गर्न केरा खेति प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- बजार मागको आधारमा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न, जनशक्ति विकास गर्न जोड दिनुका साथै वडास्तरमा तालिम दिईनेछ र कृषि क्षेत्रमा लाग्ने रोग, कीराको बारेमा जानकारी एवं नयाँ प्रविधिको बारेमा अवगत गराउन टोल/वस्तिस्तरीय किसान अभिमुखीकरण कार्यक्रमको सुरुवात गरिनेछ ।
- नगरभित्रको कृषिको वस्तुगत स्थिति र अवस्थाको तथ्यांक प्राप्त गर्न किसान सूचीकरण कार्यक्रम बाँकी सबै वडामा सञ्चालन गरिनेछ ।
- नयाँ तथा उन्नत जातका बीउ बिजनको प्रयोगलाई बढावा दिने र बजारमा बीउ बिजनको मुल्यमा एकरूपता ल्याउनका हेतुले खाद्यान्न बालीको उन्नत बीउ उपभोगमा अनुदान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

- धानबाली तथा मकैबाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- खाद्यान्न बालि धान र गहुँको उन्नत बिउ उपयोगमा अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।
- आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा स्थापना भएको तरकारी बाली पकेट विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

ख. उद्योग तथा बाणिज्य :

- उद्योगी व्यावसायीहरूको अवस्था, समस्या र सोको समाधानका लागि नगरमा उद्योग व्यवसाय क्षेत्रमा क्रियाशिल संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- उद्योग बाणिज्य क्षेत्रको प्रवर्द्धन र विकासका लागि उद्योग बाणिज्य संघ खैरहनी, चितवन उद्योग संघ इकाई खैरहनी र नेपाल चेम्बर अफ कमर्स खैरहनीको सहकार्यलाई अगाडी बढाइनेछ ।
- बजार अनुगमन, गुणस्तरीयता परीक्षणको कार्यलाई सरोकारवालाहरू सबैको सहभागितामा प्रभावकारी तथा नियमित रूपले अगाडी बढाइनेछ ।
- उद्योग कलकारखाना तथा व्यवसायको यथार्थ विवरण संकलन गरी वर्तमान आर्थिक मन्दीको अवस्थालाई समेत आधार बनाइ उद्योग व्यवसायको करलाइ आवश्यकता र औचित्यता समेतका आधारमा कर छुट गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नगरपालिकामा दर्ता नभइ सञ्चालनमा रहेको व्यवसायलाई दर्ता नविकरण तथा व्यवसाय कर संकलनको लागि घरदैलो कार्यक्रम तीव्र रूपमा अघि बढाइनेछ ।
- नगरपालिकामा दर्ता भएका उद्योग व्यवसायहरूको अभिलेख व्यवस्थित गर्न प्रयोगमा ल्याईएको व्यवसाय दर्ता व्यवस्थापन प्रणालीमा सुधार गरी थप व्यवस्थित बनाइनेछ । साथै व्यवसाय दर्ताको अभिलेख व्यवस्थापन वडा कार्यालयमा पनि व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- मध्यवर्ति क्षेत्र र राष्ट्रिय निकुञ्ज आसपासका क्षेत्रमा सञ्चालन हुने उद्योग तथा व्यवसायको सहजरूपमा दर्ताका लागि चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जसँग समन्वय गरी सहजीकरण गरिनेछ ।
- उद्योग तथा कल कारखानामा काम गर्ने मजदुर तथा रोजगारदाता बीचको द्व व्यवस्थापन तथा रोजगारदाताहरूको हकहित संरक्षणको पक्षमा उद्योगी व्यवसायीहरूसँग आवश्यक समन्वय तथा सहजीकरण गरिनेछ ।
- व्यवसायको तथ्यांक संकलन तथा दर्ता र नविकरण कार्यका लागि व्यवसाय घुम्ती शिविर सञ्चालन गरिनेछ साथै अनुगमन कार्यलाइ तिव्रता दिइनेछ ।

ग. पर्यटन, प्रवर्द्धन तथा संस्कृति विकास :

- खैरहनी नगरपालिकाको दक्षिणी क्षेत्रलाई सौराहाको पर्यटन व्यवसायसँग आवद्यता गर्न कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ ।
- नगरक्षेत्रभित्र रहेका पर्यटकीय क्षेत्रहरूको विकासका लागि मागका आधारमा थप योजना सहित पर्यटन प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू अगाडि बढाइनेछ ।
- थारु, दराइ, मगर तथा अन्य जातजातिको संग्रालयको व्यवस्थापन गरी पर्यटकहरूलाइ आकर्षित गरिनेछ ।

- साँस्कृतिक सम्पदाको अध्ययन तथा तथ्याङ्क संकलन गरी आर्थिक विकासमा टेवा पुर्याउन सक्ने सम्पूर्ण सम्पदा तथा साँस्कृति झल्काउने स्थान र समुदायको संरक्षण र स्थापनामा जोड दिइनेछ ।
- ऐतिहासिक धार्मिक तथा पुरातात्विक मठ, मन्दिर, गुम्बा, मस्जिदको संरक्षण तथा उपयोगमा विशेष जोड दिइनेछ ।
- होमस्टे (घरबास) को विकास मार्फत ग्रामीण पर्यटनलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ । होमस्टे सञ्चालकलाई स्थानीय कला, संस्कृति, भेषभूषा, मौलिकता, परम्परागत पेशा, अर्गीनिक तथा घरेलु उत्पादनसँग आवद्ध गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- असल पर्यटन अभ्यास (**Good Tourism Practice**) को मापदण्ड निर्धारण र कार्यान्वयन गर्न सक्षमता विकासको लागि उपयुक्त कार्य गरिनेछ ।
- नगरपालिकाभित्र बसोबास गर्ने विभिन्न जातजातिको मौलिकता, कला संस्कृति, पहिचान झल्कने श्रोत सामग्रीको प्रदर्शनी (Exhibition) गर्नुका साथै स्थापना भएका सङ्ग्रालयहरूको स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रभित्रका पर्यटकीय सम्भावना बोकेका स्थलहरूको सूचना र जानकारी सार्वजनिकीकरण गर्न पालिकाको Web site, Mobile App र Social Site मार्फत सचित्र प्रचारप्रसार गर्ने कार्यको शुभारम्भ गरिनेछ ।
- पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत पर्यटन विकासको साथै पर्यटन व्यवसायीहरूलाई सहयोग पुग्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- दलित होमस्टे सञ्चालनको लागि प्रोत्साहन गरिनेछ । साथै अन्य होमस्टे कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- वातावरण संरक्षण तथा तटबन्धन जस्ता कार्यहरू गर्दा पर्यटन विकासको सम्भावनालाई समेत मध्यनजर गरिनेछ ।
- कुमरोज सामुदायिक वन, अर्जिरे सामुदायिक वन, चिसापानी सामुदायिक वन तथा खै.न.पा १० स्थित देवीस्थान मन्दिरलाई पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- कंकालि कोटमा पैदल मार्गबाट जानको लागि एक सिँडी एक व्यक्तिको अवधारणा अनुसार निर्माण गर्नुका साथै कंकाली सामुदायिक वनमा देविको मूर्ति स्थापना गर्न तामाको संकलन गरी निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाईने छ ।
- खैरहनी ५ मा कृषि पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- पर्यटन विकास समिति गठन गरी सोको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

घ. सहकारी विकास :

- सहकारी संस्थाहरूको अभिलेख व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाइ सहकारी क्षेत्रको समुचित व्यवस्थापनका लागि नियमन, प्रवर्द्धन र प्रशिक्षणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै सुशासन र वित्तीय व्यवस्थापनलाई सुदृढ गर्न नियमीत अनुगमनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- सहकारी संस्थाले दिगो आर्थिक विकासमा पुर्याएको योगदानको मुल्याङ्कन गरी सहकारीलाई उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी गर्न प्रेरित गर्दै रोजगारीको अवसर सृजना गर्न जोड दिइनेछ ।

- उत्पादन र रोजगारीलाई सहकारीसंग आवद्ध गराई बढी रोजगारी सृजना गर्ने सहकारीलाई प्रोत्साहन गरी सम्मान गरिनेछ ।
- सहकारीहरू प्रति आम जनताको विश्वास बढाउन क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यहरू गरिनेछ भने प्रचलित सहकारी सम्बन्धी कानूनहरूको पालना नगर्ने तथा नियमानुसारको प्रगति प्रतिवेदनहरू नियामक निकायमा पेश नगर्ने सहकारीहरूलाई कानून अनुसार कारवाही गरिनेछ ।

ड. जलश्रोत, खानेपानी तथा सिंचाई :

- नगरभित्रका सबैघरधुरीमा स्वच्छ खानेपानीको पहुँच र प्रयोग हुनेगरि खानेपानी आयोजनाहरू सञ्चालनमा आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
- खैरहनी नगरपालिका वडा नं. १० र ११ मा स्वच्छ खानेपानीको विस्तार गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- जलपर्यटनको सम्भावता रहेका क्षेत्रमा जलस्रोतको उचित व्यवस्थापन हुनेगरी आवश्यक योजनाहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- सिंचाइमा देखिएका समस्याहरूलाई समाधानका लागि सिंचाइको लागि प्रयोग हुने सबै किसिमका प्रविधिहरूको आवश्यकता अनुसार प्रयोग गरी योजनाहरू सञ्चालनमा ल्याइनेछ जसले गर्दा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने विश्वास लिइएको छ ।

च. पशुपछी विकास :

- पशुपालन व्यवसायलाई व्यवसायिक रूपमा विस्तार गर्न कृषकलाई प्रोत्साहन गर्न गोठ सुधारमा अनुदान दिइने छ ।
- उत्पादन लागत कम गर्न घाँसमा आधारित पशु आहारमा आत्मनिर्भर गर्न ऊन्नत घाँसको बीउ/बेरना वितरणलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कम लगानीमा छिटो आमदानी हुने बंगुरपालन व्यवसायलाई खैरहनी नगरपालिका वडा नं. २, ३ र ४ लाई बंगुर हवको रूपमा विकास गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- विपन्न समुदायको आर्यार्जन गर्न समुह मार्फत स्थानीय खरी बाखा बीउ पुँजीको रूपमा वितरण गरी बाखापालन विस्तार गर्ने र नक्षसुधारको लागि उन्नत नक्षको बोका अनुदानमा वितरण गरिनेछ ।
- पशुको उत्पादन, उत्पादकत्व वृद्धि गर्न पशु स्वास्थ्यको चेतना फैलाउन दीर्घरोगी पशुको उपचार र प्राविधिक सेवा एकैथलोमा उपलब्ध गराउन पशु स्वास्थ्य शिबिर सञ्चालन तथा पशु प्रजनन बिकृति सम्बन्धी उपचार र निवारणको लागि धुमि प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराइने छ ।
- माछा पोखरी विस्तार गर्न ५ कठ्ठा भन्दा कम क्षेत्रफलमा साना माछापोखरी खन अनुदान उपलब्ध गराइने छ ।
- आकस्मिक माहामारि रोग खोरेत, पि.पि.आर, स्वाईन फिभर, लम्पि स्किन रोगको लागि कृषकको घरदैलोमा गई खोप लगाई रोगको रोकथाम गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- शहरिकरणको विकास संगै कुकुरको संख्यामा वृद्धि भई रेबिजको प्रकोप समेत बढेकाले निशुल्क रेबिज खोप लगाउने र वडा भित्र रेबिज खोप शिबिर सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- कृत्रिम गर्भाधान मार्फत दुधको उत्पादनमा वृद्धि गर्न र उत्पादनशिल बाच्छी र पाडापाडी उत्पादन गर्न गोठ गोठमा पुगि कृत्रिम गर्भाधानलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति र लक्ष्य लिइएको छ ।
- पशुपन्छीको स्वास्थ्य उपचारको लागि पशु सेवा शाखामा प्रयोगशाला व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्ने र गोबर परीक्षण, दुध परीक्षण, रगत परीक्षण र माछापोकरीको पानीको गुणस्तर परीक्षण गरी पशुपन्छीलाई निशुल्क उपचार तथा औषधी वितरण गरिने छ ।
- पशुपन्छीको प्रजनन सम्बन्धी समस्या पहिचान तथा प्रजनन रोग निदानको लागि U.S.G. मेसिन खरिद गरी सेवा सञ्चालन गरिने छ ।
- पशुमा देखिने Milk Fever, Ketosis र Downers Cow Syndrome लागेको पशुको उपचारको लागि पशुलाई उभ्याउन काउ लिफ्टर मेसिनको साथै व्यवसायिक पशुपालनलाई टेवा पुग्ने गरी कृषकलाई ऊद्यमी बनाउन काउम्याट, थुनेलोकिट अनुदानमा वितरण गरिनेछ ।
- कृषकहरूलाई व्यवसायिक पशुपालन तर्फ उन्मुख गराउन वडा वडामा सिप तथा सचेतनामूलक तालिम सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- पशुपन्छी तथा मत्स्यपालन व्यवसायलाई विस्तार, व्यवसायिकरण गर्न आवश्यक आधुनिक कृषि यान्त्रिकरण अनुदानमा वितरण गरिने छ ।
- नगर भित्रको माछा, मासु पसललाई व्यवस्थित गर्न मासु तथा माछा पसल सुधार साथै पशु वध गर्ने वधशाला निर्माण गर्न प्रोत्साहन गरिने छ ।
- गाई तथा भैँसी प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- माछा प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

छ. राजस्व सम्बन्धी नीति :

- महिलाका नाउँमा दर्ता हुने उद्योग तथा व्यवसायीक फर्मलाई दर्ता शुल्कमा ५० प्रतिशत छुट दिने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- खैरहनी नगरपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा गरी सकीएकोछ । नगरपालिकाको आन्तरिक आय परिचालनमा सुधार ल्याउन र राजस्व प्रक्षेपणलाई यथार्थपरक र वैज्ञानिक बनाई, बजेट तर्जुमा प्रकृत्यालाई थप व्यवस्थित गर्न उक्त कार्ययोजना बमोजिमका सुधारका कार्यहरू अगाडी बढाइनेछ ।
- नगरबासीलाई आफ्नो करप्रतिको जिम्मेवारी र कर्तव्य बोध गराउन करदाता शिक्षा र सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरीनेछ । यस्ता किसिमका कार्यक्रममा उद्योग बाणिज्य संघ खैरहनी चितवन, चितवन उद्योग संघ खैरहनी ईकाइ र नेपाल चेम्बर अफ कमर्स खैरहनीसंग सहकार्य गरिनेछ ।
- नागरिकले आफूले तिर्नुपर्ने गरेको बारेमा पूर्व जानकारी पाउने प्रणालीको विकास गरी राजस्व संकलन कार्यलाई पूर्वानुमानयोग्य बनाउन शुल्कको बारेमा अग्रिम जानकारी उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै सेवान्ग्राहीको सहजताका लागि कर तिर्न विद्युतीय भुक्तानी (E-Payment) सेवाको विस्तार गरिनेछ ।
- यस अघि दिइदै आएको राजस्वमा छुट र सहूलियतको व्यवस्थालाई यथावत राखिनेछ ।
- नगरपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा, सुविधा, सहायता, अनुदान रकम भुक्तानीलाई क्रमशः राजस्व असुलीसँग अन्तरसम्बन्धित बनाई कडाइका साथ लागु गरिनेछ ।

- नगरपालिकाका विभिन्न विधामा कर तिर्ने ठुला करदाताहरूलाई सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- कानूनत नगरपालिकालाई राजस्व तिर्नु बुझाउनु पर्ने दायित्व भएका व्यक्ति संघ सस्थाको राजस्व वक्यौता रहेको वा राजस्वको दायरामा नआएकालाई नगरपालिकाको तर्फबाट कुनै किसिमका सेवा, कार्यक्रम वा योजना उपलब्ध गराइने छैन ।
- वडा कार्यालयहरूबाट नै एकीकृत सम्पत्ति कर तथा अन्य राजस्व संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाईएको छ साथै यसलाई अझै व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।

ज. रोजगारी सृजना, स्वरोजगार कार्यक्रम तथा उद्यम विकास :

- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा अगाडी बढाउन सामुदायिक आयोजनामा लागत साझेदारी कायम गरिनेछ ।
- खैरहनी नगरपालिकामा रहेका विभिन्न रोजगारदाता तथा रोजगारीको अवसरको खोजिमा रहेका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरेर रोजगार मेला कार्यक्रमको आयोजना गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा रोजगारीको प्रवर्द्धनका लागि सार्वजनिक निर्माण कार्यहरूमा सम्भव भएसम्म श्रममुलक प्रविधिको प्रयोग गरी रोजगारी सिर्जनामा जोड दिइनेछ । बेरोजगार व्यक्तिहरूको तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषण गरी रोजगार सूचना व्यवस्थापन प्रणालीमा बेरोजगारको सूची अद्यावधिक र व्यवस्थित गरिनेछ । पालिकाभित्र उपलब्ध रोजगारीका अवसरहरूको पहिचान गरी सोको सूचना प्रवाह गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिहरूको लागि श्रम स्वीकृत र पुनः श्रम स्वीकृतिको कार्यलाई नगरपालिकाबाट नै प्रभावकारी तरिकाले कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- संघ तथा प्रदेशले ल्याएको रोजगारमूलक कार्यक्रममा अपनत्व कायम गर्दै रोजगारीका क्षेत्र विस्तार गरिनेछ । गरिबी न्यूनीकरण तथा रोजगारीका अवसरमा वृद्धि गर्न पहलकदमी चालिनेछ ।
- आन्तरिक रोजगारी सिर्जना गर्न सरोकारवाला निकाय र निजी क्षेत्रसँग सहकार्य र समन्वयमा जोड दिइनेछ । युवा तथा शैक्षिक बेरोजगारलाई प्राथमिकतामा राखी स्वरोजगारमूलक कार्यमा संलग्न स्थानीय युवा उद्यमीहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- रोजगार सेवा केन्द्रको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा थप प्रभावकारी बनाइने छ । पालिकास्तरिय योजनाहरूमा रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचीकृत बेरोजगारहरूलाई प्राथमिकतामा दिइनेछ ।
- कुनै पनि काम ठुलो या सानो हुँदा भन्ने भावनाको जागृति गराई कामको सम्मान गर्ने परिपाटीको निर्माण गर्न जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरू प्रत्यक्ष रूपमा सरसफाई कार्यमा सहभागि भई “श्रमको सम्मान, राष्ट्रको अभियान” कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- रोजगारीको हकको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न स्थानीय तहमा उपलब्ध हुने रोजगारीको अवसरको पहिचान, समस्याको निदान तथा रोजगारीको क्षेत्रमा नविनतम उपाय र विधिको पहिचान गर्न रोजगार संवाद मञ्च कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- खैरहनी नगरपालिकाको रोजगार रणनीति तर्जुमा गरिनेछ ।
- सम्भाव्य उत्पादनको उत्पादकत्व वृद्धि र बजार प्रतिस्पर्धा वृद्धि गर्नका लागि कम्तीमा ५ जनाको समूहमा प्रविधि हस्तान्तरण गरिनेछ ।
- गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत नयाँ उद्यमी सिर्जना तथा तालिम लिई सकेका उद्यमिलाई आवश्यकताका आधारमा पुर्नताजकि तथा एडभान्स तालिम सञ्चालन गरिने छ ।
- नगरपालिकाबाट उपलब्ध गराईएका विभिन्न सीप विकास तालिमहरुको संरक्षण तथा व्यावसाय सञ्चालनको लागि बिउ पुँजीको रूपमा अनुदान रकम उपलब्ध गराईनेछ ।

२) सामाजिक विकास

क. शिक्षा, युवा तथा खेलकूद:

१ शिक्षा:

- प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रमा पूर्व प्राथमिक उमेरका बालबालिकाको पहुँच सुनिश्चित गरीनेछ । कक्षामा बालबालिकाको टिकाउदरमा वृद्धि गर्दै गुणस्तर सुधारको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । केन्द्रलाई शैक्षिक र खेल सामग्रीको व्यवस्थापन संगै बालमैत्री केन्द्रको रूपमा स्थापित गरी नमूना बालविकास केन्द्रको रूपमा विकास गर्दै लगिनेछ ।
- विद्यालयमा विद्यार्थीको पहुँच वृद्धि गर्न बिचैमा कक्षा छाडने र कक्षा दोह्याउने दरमा कमी गरी विद्यालयमा विद्यार्थीको नियमिततामा वृद्धि गरिनेछ । विद्यालयमा छात्राको उपस्थिति बढाउन, सेनेटरीप्याड वितरणको कार्यक्रम तथा पूर्व प्राथमिक देखि कक्षा ६ सम्मका बालबालिकालाई दिवाखाजाको कार्यक्रम र निःशुल्क पाठ्यपुस्तकको वितरण तथा छात्रवृत्ति वितरणको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिका भित्रको सामुदायिक कलेजमा स्नातक तहमा अध्ययनरत थारु, दलित, अपाङ्ग, अल्पसंख्यक तथा अति विपन्न परिवार भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका छात्राहरुको शिक्षामा समान पहुँच कायम गर्न उक्त समूहका छात्राहरु तथा दलित छात्रहरुलाई स्नातक तहसम्मको अध्ययन पुरा गर्न छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ । यसका लागि आगामी आ.व. मा कार्यक्रम विस्तार गरी स्नातक तह दोश्रो वर्षमा अध्ययनरत छात्राहरु तथा दलित छात्रहरुका लागि कार्यक्रम उपलब्ध गराइनेछ ।
- कक्षा ११ मा भर्ना भएका विद्यार्थीहरुलाई निजी शैक्षिक संस्थाहरुबाट उपलब्ध गराउने छात्रवृत्तिमा सम्बन्धित संस्थाबाट पाँच प्रतिशत र नगरपालिकाबाट पाँच प्रतिशत विद्यार्थी छनौट गरी विद्यार्थीहरुको लागि दश प्रतिशत उपलब्ध हुने छात्रवृत्तिलाई सुनिश्चित गरिनेछ । यसका लागि कार्यविधि संशोधन गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- शिक्षकहरूलाई आफुले अध्यापन गर्ने विषय र नविनतम प्रविधिसंग सम्बन्धित तालिमको व्यवस्थापन गरी अध्यापन क्षमतालाई अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- परीक्षा र मूल्याङ्कन पद्धतिलाई समयानुकूल परिमार्जन गर्दै लगिनेछ । आफुले अध्यापन गर्ने विषयमा विद्यार्थीले प्राप्त गरेको समग्र नतिजामा उच्चतम GPA कायम गराउन सफल शिक्षकहरूलाई “क” र “ख” वर्गमा विभाजन गरी पुरस्कृत गरिने छ । यसको लागि आवश्यक सफ्टवेयर र कार्यविधि निर्माण गरी मूल्याङ्कन प्रक्रियालाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयमा पूर्व प्राथमिक तहमा विद्यार्थी संख्या र आधारभूत तथा माध्यमिक तहमा विद्यार्थी संख्या र विषयगत आधारमा शिक्षक नपुग हुने देखिएमा त्यस्ता विद्यालयहरूमा विषयगत रूपमा युवा स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन गरी पठन पाठनलाई नियमित गरिनेछ ।
- Six To Six कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई आगामी आ.व. मा कक्षा ८ र १० मा अध्ययनरत सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको लागि अतिरिक्त कक्षाको व्यवस्थापन गरिनेछ । उक्त कक्षामा अध्ययनरत अति विपन्न परिवारका विद्यार्थीहरूको लागि आवश्यक देखिएमा विद्यालय र वडा कार्यालयको सिफारीशमा खाना तथा स्टेशनरीको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- आधारभूत तहमा अध्ययनरत दलित, लक्षित वर्ग, सिमान्तकृत समूह तथा अति विपन्न परिवारका विद्यार्थीहरूको अध्ययन क्षमता अभिवृद्धि गर्न त्यस्ता समूहका परिवारको बसोबास रहेको स्थानमा विद्यालय समयको अतिरिक्त समयमा कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरी टोल विकास संस्था मार्फत "विद्यार्थी गृहकार्य"(Home Work) को कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । यस कार्यक्रम सञ्चालनको लागि कार्यविधि निर्माण गरी कार्यन्वयनमा ल्याइनेछ ।
- भौतिक अवस्था कमजोर भएका विद्यालयको भवन र निर्माण सम्पन्न गर्न बाँकी रहेको भवन, कक्षाकोठा निर्माण एवं मर्मत, खानेपानी, शौचालय, कम्पाउण्डवाल र फर्निचर नपुग भएका विद्यालय, ICT को कार्यक्रम, विज्ञान प्रयोगशाला र पुस्तकालयको कार्यक्रम आवश्यक परेका विद्यालयहरूमा विद्यालय भौतिक पूर्वाधार विकासको कार्यक्रम मार्फत कार्य सञ्चालन गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको विद्यालयमा गई स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

२ युवा विकास:

- क. युवामा स्वयंसेवी भावना तथा सामाजिक जिम्मेवारी बोध गराउन युवा स्वयंसेवक परिचालनमा जोड दिइनेछ । सामाजिक क्रियाकलापमा युवाको संलग्नता बढाउने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । नगर तथा वडास्तरमा गठन भएको युवाक्लवलाई कार्यविधि अनुसार पुनर्गठन गरी परिचालन गरिनेछ । युवा स्वरोजगारमा सहयोग पुग्ने खालका कार्यक्रम छनौट गरी कार्यक्रमलाई अगाडी बढाइनेछ ।
- ख. उमेर पुगेका किशोर किशोरीहरूलाई लक्षित गरी लागु औषध प्रयोग तथा यौनजन्य हिसालाई निरुत्साहित गर्ने कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

३ खेलकुद विकास:

- क. विद्यार्थी एवम युवाहरुमा खेलप्रति अभिरुचि जगाई खेलमा प्रतिस्पर्धि बन्न अन्तर्राष्ट्रिय, राष्ट्रिय तथा प्रदेशस्तरीय खेलमा पदक विजेता खेलाडीलाई पुरस्कार तथा सम्मान प्रदान गरिनेछ । खेलाडीहरुमा रहेको अन्तरनिहित प्रतिभालाई प्रस्फुटित गर्न, खेलप्रति प्रतिस्पर्धिको भावना जागृत गराउन विद्यालय तथा नगरस्तरमा राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता, मेयरकप फुटवल प्रतियोगिता विद्यालय खेल प्रतियोगिता तथा विद्यालय स्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलापको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ख. जनप्रतिनिधि र कर्मचारी विचको मित्रतालाई कायम राख्ने गरी सञ्चालन हुदै आएको फुटवल प्रतियोगिता, कबड्डी प्रतियोगिता जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ । शिक्षकहरु बीच सञ्चालन हुने मैत्रीपूर्ण भलिबल खेल प्रतियोगितालाई निरन्तरता कायम गरिनेछ ।
- ग. विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुमा खेलप्रतिको अभिरुचि जागृत गर्दै सञ्चालित प्रतियोगितामा प्रतिस्पर्धि हुने वातावरण सृजना गर्न विद्यालयमा खेल सामग्रीको व्यवस्थापन गरीनेछ । नगर खेलकुद समिति मार्फत खेलकुद प्रशिक्षकलाई प्रशिक्षण दिई विद्यालयस्तरीय खेलकुद प्रतियोगिताको कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- घ. नगर खेलकुद विकास समितिको संस्थागत क्षमतालाई सवल बनाईनेछ । विधागत खेललाई खेलकुद समितिमा सुचिकृत गरी समिति मार्फत खेल प्रतियोगिताको कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ । जिल्ला, प्रदेश र राष्ट्रियस्तरमा सञ्चालन हुने प्रतियोगितामा सहभागी हुने खेलाडीको छनौट र सहभागिताका सम्बन्धमा नगर खेलकुद समितिलाई जिम्मेवार बनाइनेछ । नगर भित्रका खेलाडीहरुको पहिचान गरी खेलाडीको खेल प्रतिको रुचि र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने खालका नगरस्तरीय खेलकुदका कार्यक्रम नगर खेलकुद विकास समिति मार्फत सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- ङ. खेलाडीहरुको खेलका दौरानमा हुनसक्ने दुर्घटनालाई मध्यनजर गर्दै खेलाडीको विमाको व्यवस्था गरिनेछ ।
- च. नगरपालिकाको विभिन्न स्थानमा ओपन जिमको व्यवस्था क्रमशः गर्दै लगिनेछ ।

ख. स्वास्थ्य

- खैरहनी नगर अस्पतालको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी यसै आ.व. बाट २४ घण्टे आकस्मिक सेवा समेत सञ्चालन गरिनेछ ।
- खैरहनी नगर अस्पतालको सेवाको गुणस्तरीयता अभिवृद्धिको लागि आवश्यक भौतिक, प्राविधिक तथा मानव संसाधन विकास गर्दै लगिनेछ ।
- गर्भवती महिलाको प्रोटोकल अनुरूपको स्वास्थ्य जाँचको क्रमका अत्यावश्यक जाँचहरु निशुल्कः रुपमा उपलब्ध गराउन आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- ६८ वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिकलाई **बा आमा स्वास्थ्य कार्यक्रम** अन्तरगत स्वास्थ्यकर्मी घरमै गई स्वास्थ्य जाँच सेवा प्रदान गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- लक्षित वर्गको लागि स्वास्थ्य विमामा अनुदान कार्यक्रमलाई अझ व्यापक बनाइनेछ ।
- निशुल्क आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको पहुँच विस्तारको लागि आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रहरुको भौतिक तथा प्राविधिक पुर्वाधारको निरन्तर विकास तथा सम्बर्द्धन गरिनेछ ।

- कुनै एक स्वास्थ्य संस्थालाई स्वास्थ्य प्रवर्द्धक स्वास्थ्य संस्था (Health Promoting Health Facility) को रूपमा व्यवस्थित गर्न योगा हल र खुला जिम केन्द्र निर्माण तथा सामाजिक व्यवहार परिवर्तन (Social Behaviour Change) लक्षित डिजिटल डिस्प्लेको व्यवस्था गरिनेछ ।
- महिलाहरूको प्रजनन स्वास्थ्य समस्याहरू (पाठेघरको मुखको क्यान्सर, स्तन क्यान्सर, पाठेघर खसेको, यौनजन्य संक्रमण आदि) को खोजपड्ताल तथा उपचारको लागि एकिकृत शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- भविष्यमा स्वस्थ र उत्पादनशिल मानव संसाधनको विकासको लागि सुनौलो हजार दिनमा लगानी भन्ने नारासहित गर्भवती र २ वर्ष मुनिका बालबालिका लक्षित पोषण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । यस्ता कार्यक्रममा वितरण गरिने पौष्टिक आहारमा यथासम्भव स्थानीय उत्पादनलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
- नगरपालिकालाई पोषणमैत्री नगरपालिका बनाउनको लागि आवश्यक मापदण्ड पुरा गर्नेतर्फ नगरपालिकाका कार्यक्रमहरू केन्द्रित गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरूमा निशुल्क: वितरण हुने औषधीहरूको अभाव नहुनेगरी व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- घरमा हुने सुत्केरी शुन्यमा झारी मातृशिशु मृत्युदर घटाउन २४ घण्टे सुत्केरी सेवालालाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- डेङ्गी, जे.ई., मलेरिया, स्क्रब टाइफस जस्ता किटजन्य रोगहरू नियन्त्रणको लागि एकिकृत भेक्टर नियन्त्रण लगायतका प्रभावकारी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- आयुर्वेद लगायत वैकल्पिक चिकित्सा सेवाहरूको स्तरोन्नति गरी सेवाको पहुँच समेत विस्तार गरिनेछ ।
- विपन्न परिवारका बालबलीकाको पोषणको लागि भत्ता उपलब्ध गराईने छ ।
- खोप, पोषण सेवा लगायत अत्यावश्यक बालस्वास्थ्य कार्यक्रमहरूको पहुँच विस्तारको लागि प्रत्येक बालकमा पुग (Reach Every Child) को नीति अवलम्बन गर्दै सोही अनुरूपको सूचना प्रणाली व्यवस्थित गरिनेछ ।
- मृगौला रोगको डायलाइसिस गर्न जाने बिरामीहरूलाई उपलब्ध गराउदै आएको यातायात सुबिधालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- HIV संक्रमितहरूको लागि पोषण सहयोग स्वरूप मासिक रूपमा रकम उपलब्ध गराउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सबै किसिमका सम्भावित महामारीको नियन्त्रण तथा रोकथाम र उपचारको लागि औषधी, उपकरणहरू तथा सुरक्षा सामग्रीहरूको अभाव नहुने गरी व्यवस्थापन साथै स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।

- आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रहरूको संख्यामा परिमार्जन गरिनेछ । यसरी परिमार्जन गर्दा त्यस्ता केन्द्रबाट नियमित रूपमा प्रदान गरिने खोप सेवा सोही संस्थाबाट सञ्चालन हुने गरी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरूको लागि पोषणमा विशेष ध्यान पुर्याउनु पर्ने भएकोले उपप्रमुखसँग गर्भवती तथा सुत्केरी स्याहार कार्यक्रमको सुरुवात गरिनेछ ।

ग. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण :

- युवा महिलाहरूलाई लक्षित गरी सीप विकास सम्बन्धी नयाँ किसिमका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- समावेशी एवं सामाजिक न्याय सहितका विकास नीति तथा कार्यक्रमहरूद्वारा जनताको दैनिक जीवन शैलीमा सकारात्मक रूपान्तरण ल्याउने उद्देश्यले दलित महिला वडा सदस्य र एकल महिलाहरूलाई सकारात्मक सोच शक्ति तालिम सञ्चालन गरिने छ ।
- खैरहनी नगरपालिका भित्र यौनिक अल्पसंख्यकहरूको पहिचान भएका नगरवासीहरूको तथ्यांक संकलन गरि लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण कार्यक्रममा सहभागी गराइने छ ।
- खैरहनी नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका अपांगता भएका व्यक्तिहरूको तथ्यांक संकलन गरी “ग” र “घ” वर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई आय आर्जनका लागि आवश्यक जीवन उपयोगी सिप प्रविधिको साथै विउ पुँजीको समेत व्यवस्था गरिने छ ।
- बालमैत्री स्थानीय शासन लागू गरी बालमैत्री नगरपालिका घोषणाको तयारीको लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
- नगरपालिकाले जोखिममा परेका हिंसा पिडित महिला, किशोरी, बालिकाहरूको अल्पकालीन संरक्षणको लागि स्थापना गरेको SAFE HOUSE सञ्चालनको लागि व्यवस्था मिलाइने छ ।
- खैरहनी नगरपालिका भित्रका ६० वर्ष उमेर पुगेका जेष्ठ नागरिकहरूका लागि जेष्ठ नागरिक संघ गठन गरी जेष्ठ नागरिक विश्राम स्थल सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
- वडा न. १३ का प्रथम वडा अध्यक्ष स्वर्गीय बालकुमार उप्रेतीको सम्झनामा बालकुमार उप्रेती स्मृति बाल उद्यान निर्माण गरिने छ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

ग. सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण :

- सामाजिक सुरक्षा प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरूले सहज तरिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने गरी बैंकहरूसँग समन्वय गरिनेछ ।

- सामाजिक न्याय आवश्यक पर्ने सबैलाई समावेशिताका आधारमा सेवा तथा सुविधाहरु प्रदान गरिनेछ ।
- सामाजिक रूपले अशक्त, अपाङ्ग तथा वृद्धवृद्धाहरुलाई सम्मान गर्ने कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

घ. भूमी व्यवस्था

- भूमीहिन दलित, भूमीहिन सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोबासीको जग्गा नापनक्साको कार्य राष्ट्रिय भूमी आयोगसंगको समन्वयमा सञ्चालन गरिनेछ ।

३) पूर्वाधार विकास :

क. यातायात पूर्वाधार

- नगरपालिका क्षेत्रभित्र विभिन्न स्थानमा हाल सञ्चालनमा रहेका सडकको दुवै तर्फ नाला, पैदलमार्ग सहित अपाङ्गमैत्री बाटोलाई निरन्तरता दिई त्यस्ता सडकहरुलाई अन्य वडा सदरमुकामसंग जोडदै लगिनेछ ।
- नगर यातायात गुरु योजनालाई क्रमश लागु गर्दै लगी नगरपालिकाबाट निर्माण हुने शाखा सडकहरुको चौडाइ कम्तीमा ६ मिटर बनाइनेछ ।
- नगरका भित्री सडकहरु जहाँ ६ मिटर भन्दा कम चौडाईका बाटोहरु छन् त्यस्ता सडकमा RCC ढलान गरिनेछ ।
- यस चालु आ.व. २०७९/८० सम्ममा निर्माण भएका नयाँ ट्रायाकहरुलाई ग्राबेल बाटोमा परिणत गरिनेछ । साथै उच्चस्तरीय ग्राबेल बाटोहरुलाई कालोपत्रेमा स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- सडक निर्माण गर्दा वातावरणीय पक्षलाई पनि मध्यनजर गरी वातावरण मैत्री सडक निर्माणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- नगरबाट निर्माण हुने कुनै पनि सामुदायिक भवन र सरकारी भवनहरुलाई भूकम्प प्रतिरोधी तथा भवन मापदण्ड बमोजिम नक्सापास गरी निर्माण गर्ने नीति अवलम्बन गर्नुका साथै त्यस्ता भवनहरुमा निर्माण हुने पूर्वाधार अपाङ्गमैत्री, बालमैत्री र लैङ्गिकमैत्री बनाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- वर्षातको कारणले डुबान हुने वस्तीहरुमा ढल निकास तथा नाला विस्तार गरिनेछ ।
- डिज्नी पार्क नजीक पम्पा खोलाको पुलदेखि पुरानो बाबा ग्याससम्मको खोलाको दुबै साइडमा ड्याक निर्माण, मोटरेवल बाटो र हरियाली पार्क निर्माण तथा मोटर बोट सञ्चालन गर्ने गरी पूर्वाधार निर्माणको कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- योजना सम्झौता गर्दा आयोजना स्थलको अवस्था झल्किने फोटो र आयोजना सम्पन्न पश्चात सोको फोटो भुक्तानीको साथ पेश गर्न अनिवार्य गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुको भवन, विद्यालय भवन निर्माण, विभिन्न संघ-संस्था, समुदायलाई प्रदान गरिने तालिम, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्ग सम्मान कार्यक्रम र अपाङ्गलाई सहायक सामग्री वितरण गरिने कार्यक्रममा लागत सहभागिता नलाग्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । यस्ता योजना बाहेक उपभोक्ता समितिबाट सम्पन्न हुने सबै योजनामा लागत सहभागिता अनिवार्य गरिनेछ ।

- योजना सम्पन्न गरी फरफारक गर्दा उपभोक्ता लागत सहभागिताको अंश वापतको रकम बराबरको कार्य सम्पन्न गरेपछि मात्र योजनाको अन्तिम मूल्याङ्कन गरी फरफारक गरिनेछ । यस्तो अंश वापतको नगद रकम दाखिला गर्न लगाईने छैन ।
- सामुदायिक विद्यालयहरूको भवन निर्माण तथा मर्मत संभार सम्बन्धी कार्य गर्दा अनिवार्य रूपमा उपभोक्ता समिति मार्फत योजना सञ्चालन गरिनेछ र योजनाको रकम भुक्तानी गर्दा उपभोक्ता समितिकै नाममा भुक्तानी गरिनेछ ।
- उपभोक्ता लागत सहभागिता समेत गरी तिन लाख रुपैयासम्मका योजनाहरूको सम्झौता वडा कार्यालयमा नै गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- नगरका सडकहरूमा क्रमश Road Marking सहित Traffic Signal, Road Furnising को कार्यहरू गर्दै लगिनेछ ।
- नगरभित्रका सवारी चाप रहेका क्षेत्रहरूमा पार्किङको उचित व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्र भित्र बस तथा साना सवारी साधन (टेम्पो) पार्किङको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

ख. भवन, आवास तथा शहरी विकास

- २०७५ साल भन्दा अघि निर्माण भएका भवनहरूको नगरपालिकामा अभिलेख राखि यथावत अवस्थामा कायम गरी घर प्रमाणित गरिनेछ ।
- नगरपालिकामा रजिस्ट्रेसन गरिएका निर्माणकर्मी तथा कन्सल्टेन्सिहरूलाई थप मर्यादित र कानुनी प्रक्रियामा ल्याउन निर्माणकर्मी तथा कन्सल्टेन्सिहरू सम्बन्धी कार्यविधि तथा कानून निर्माण गरिनेछ ।
- वस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभुत मार्गदर्शन-२०७२ बमोजिम भवन निर्माण गर्न स्वीकृति दिईने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- घर नक्सा सम्बन्धी पुराना फाइलहरूलाई व्यवस्थित गर्न Archiving (File Digitalization) System विधि तथा नयाँ भवन नक्शा पास प्रक्रियालाई पूर्ण ONLINE गर्न घर-नक्शा शाखाको WEB PAGE निर्माण तथा निर्माण इजाजत लिएका सेवाग्राहीहरू तथा निर्माणकर्मीहरूलाई STEP BY STEP घर नक्शा प्रक्रिया बारे सूचना प्रदान गर्न MESSAGE ALERT SYSTEM लागु गरिनेछ ।
- ONLINE नक्शा पास सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण गरिनेछ ।
- यस नगरपालिका भित्र निर्माण भएका भवनहरूको HOUSE NUMBERING र STREET NAMING प्रक्रिया गरि ONLINE नक्शा पास प्रक्रियामा राख्न र घर नक्शा शाखालाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- निर्माण भएका भवनहरूको नक्शा पास तथा अभिलेखिकरण गर्दा अनिवार्य GPS (Global Positioning System) र Google Co-ordinate Location पास भएको नक्शाको लोकेसन प्लानमा राखिनेछ ।

३. वन वातावरण, विपद व्यवस्थापन र सरसफाई क्षेत्र तर्फ

३.१ वातावरण संरक्षण :

- ठूला पूर्वाधारका योजना सञ्चालन गर्दा वातावरण संरक्षण ऐन नियमका प्रावधान अवलम्बन गरिने छ ।
- नगर गौरवका सडकहरू निर्माण गर्दा वातावरण संरक्षण सम्बन्धी कार्यलाई समेत लागत अनुमानमा समावेश गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र बग्ने खोलाहरूबाट कटान हुने अवस्था अत्याधिक रहेकोले खोला कटानलाई नियन्त्रण गर्नको लागि तटबन्ध लगायतका कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- नगरपालिकाको विभिन्न वडाहरूको खोला र कुलोमा तटबन्धन, लाईनिंग, बैंक प्रोटेक्सन (BANK PROTECTION), ड्याक (DYKE) निर्माण तथा सरसफाई कार्यलाई प्राथमिकताको साथ कार्य गरिनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्रको वातावरण गुणस्तर सूचक (खानेपानी, वायुस्तर, ध्वनीस्तरको मापन) गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र हुने विपदको घटनाको कारक जलवायु परिवर्तन समेत भएकाले, खैरहनी नगरपालिका क्षेत्रमा जलवायु अनुकूलन पद्धतिको अभ्यास गरिने छ ।
- नगरक्षेत्र भित्रको बाढी पहिरो जोखिम अध्ययन गर्न FLOOD VULNERABILITY ANALYSIS OF RIVERS OF KHAIRAHANI कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- मानव र वन्यजन्तु बिचको सम्बन्धमा समायानुकूल सुधारका लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरिने छ । वन्यजन्तु र मानिसको अनाधिकृत ओहोरदोहरलाई नियन्त्रण गर्ने सिमानामा कंक्रीट वाल तथा तारजाली लगाइने छ ।
- वृक्षारोपण, सरसफाई, जनचेतनामुलक कार्य गर्ने स्थानीय संघ, संस्था, क्लब र टोल विकास संस्थालाई प्रोत्साहित गरिनेछ र वातावरण तथा सरसफाईको क्षेत्रमा उत्कृष्ट कार्य गर्ने संस्था वा व्यक्तीलाई पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।

३.२ विपद तथा प्रकोप व्यवस्थापन

- आगलागी नियन्त्रणको लागि सेवा प्रदान गरिरहेको बारुणयन्त्र सञ्चालन र व्यवस्थापनमा नागरिकको सहज पहुँच हुने गरी यसलाई थप प्रभावकारी तथा व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- विपद् र प्रकोप पिडितहरूका लागि उद्धार हेतु अत्यावश्यक कार्यक्रम तथा दिईदैं आएको राहत र सहयोगलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्रभित्र हुने विपद जन्य घटनालाई सक्दो छिटो न्युनिकरण गर्नको लागि **Local Emergency Operation Centre (LEOC)** स्थापना गरिने छ ।
- विपद् व्यवस्थापनका लागि सबै वडाहरूमा रहेको खुल्ला सार्वजनिक स्थलहरूको पहिचान गरी संरक्षणको आवश्यक व्यवस्था गरिने छ ।
- वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनका लागि आवश्यक निर्देशिका बनाई वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन कोषलाई थप व्यवस्थित गरी परिचालन गरिने छ ।
- खैरहनी नगरपालिकाको स्थानिय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना र विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई हरेक योजनासंग जोडेर मुलप्रवाहिकरण गरिने छ ।

- खैरहनी नगरपालिकाको विपद जोखिम पहिचान, नक्साङ्कन र जोखिमको विश्लेषण सहितको विपद सूचना व्यवस्थापन प्रणाली-विपद पोर्टललाई थप प्रवाहिकरण गरिने छ ।
- विपद र विकासमा युवा परिचालनको नीति लिइने छ । विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि सबै वडाहरूमा युवा स्वमंसेवकहरू परिचालन तथा व्यवस्थापन गर्न आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
- भवितव्य परी आउन सक्ने विपद व्यवस्थापन गर्न विद्यार्थी र नगरवासी बीच विपद पूर्व तयारी प्रतिकात्मक अभ्यास सहितको प्रभावकारी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- वन्यजन्तुको आक्रमणबाट घाइते भएकाहरूको उपचारको सुनिश्चितताका लागि आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।

३.३. फोहोरमैला व्यवस्थापन सरसफाई

- फोहोरमैला व्यवस्थापनमा अत्याधुनिक प्रविधिको प्रयोग, वायोमेडिकल फोहोरको उचित व्यवस्थापन, घरेलु फोहोरलाई स्रोतमै वर्गीकरण र जग्गाको व्यवस्थापन प्रस्तावदाताले नै गर्ने गरी २०८० साल जेठ १ गते देखि फोहोरमैला व्यवस्थापनको कार्य भई रहेको छ, यसलाई क्रमश व्यवस्थित गर्दै लगिने छ ।
- फोहोरलाई मोहोरमा परिणत गर्न फोहोरमैला प्रशोधनमा आधुनिक प्रविधिको प्रयोग र फोहोर वर्गीकरणमा **3R Principle (Reduce, Recycle र Reuse)** लाई प्रयोगमा ल्याइने छ ।
- नगरपालिकाको सुन्दरता र वातावरणीय स्वच्छताका लागि फोहोरमैला व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाइने छ । फोहोरलाई स्रोतमा वर्गीकरण गर्ने, प्राङ्गारिक मल बनाउने जस्ता नविनतम प्रविधिलाई आत्मसात गरिने छ ।
- नगरक्षेत्र भित्रका विभिन्न संघसंस्था, सामुदायिक विद्यालयहरूलाई आवश्यकताका आधारमा डस्टबिन वितरण गरिनेछ ।
- नगरपालिकाका १३ वटा वडाका टोल विकास संस्थाका प्रतिनिधिज्यूहरूलाई घर भित्रको फोहोर व्यवस्थापन अन्तरगत छुट्टाछुट्टै जैविक, अजैविक गरी वर्गीकरण गर्न लगाउने, फोहोर न्यूनीकरण, जैविक फोहोरबाट कम्पोष्ट मल बनाउने कार्य गर्नका लागि फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्रको मुख्य बजारक्षेत्रहरूमा फोहोरमैला व्यवस्थापन र विशेष सरसफाईलाई ध्यानमा राखी दैनिक सरसफाई कार्यलाई अभियानका रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।

४. सुशासन तथा संस्थागत विकास सम्बन्धी नीतिहरू :

सूचना प्रविधि

- खैरहनी नगरपालिकाले सम्पादन गरेका कार्यहरूको डाटा (फोटो र भिडियो सहित) व्यवस्थापनार्थ खैरहनी नगरपालिकाको लागि एकीकृत सुचना प्रणाली तयार पारिनेछ, जसमा नगरपालिकाले सम्पादन गरेका प्रत्येक दिनको आम्दानि खर्च, पूर्वाधार निर्माण, स्वास्थ्य, कृषि तथा पशुपालन, घर नक्शा, शिक्षा (शिक्षक र दिवा खाजा समेत समेटिने गरी) शाखागत विवरणहरू अद्यावधिक गरी प्रसारण गरिनेछ र

यसलाई तथ्यांक भण्डारणको रूपमा प्रयोग गरिनेछ भने मोबाइल एपको माध्यमबाट दैनिक रूपमा हरेक कार्यहरूको प्रमुख/उप प्रमुख तथा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतबाट अनुगमन गरिनेछ ।

- नगरपालिका र वडा कार्यालयले प्रदान गर्ने सेवा, सुविधा, परामर्शहरू सूचना प्रविधिको माध्यमबाट जनसमुदाय/सेवाग्राही समक्ष पुर्याउनको लागि नगरपालिका लगायत सम्पूर्ण वडा कार्यालयमा डिजिटल बोर्डको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- नगरपालिका लगायत वडा कार्यालयबाट तिर्ने कर तथा राजश्व भुक्तानीको लागि Dynamic QR CODE को व्यवस्थापन गरिनेछ । जसको मद्दतले नगद रकम भुक्तानी गर्न असमर्थ हुने अवस्थामा सो QR CODE को मद्दतले Mobile बाटै सिधै नगरपालिकाको खातामा रकम पठाउन सकिनेछ र बक्यौता तिर्न बाँकि रहेका व्यवसायी, सम्पत्ति कर तिर्न बाँकि रहेका सेवाग्राहीहरूलाई Message मार्फत जानकारी गराइनेछ र कर तिरे पश्चात पनि Message मार्फत Confirmation गराइनेछ ।
- खैरहनी नगरपालिकाको स्थानीय प्रशासन तथा प्रहरी प्रशासनलाई नियमन गर्न सहयोगको लागि नगरपालिका भित्रका सुरक्षाका दृष्टिकोणले संवेदनशील क्षेत्रहरूमा Surveillance System थप गरी क्यामेरा जडान गरिनेछ ।
- नगरपालिका/वडा कार्यालय/स्वास्थ्य क्षेत्रबाट हुने सेवा प्रवाहलाई थप सरल र गुणस्तरीय बनाउनको लागि प्रविधि मैत्री तालिम तथा सूचना प्रविधिमा जोड दिईनेछ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास

५. सुशासन, पारदर्शिता तथा संस्थागत विकास

- नगरपालिकाले नियुक्त गरेका करार कर्मचारीहरूलाई उपलब्ध गराउँदै आएको कर्मचारी संचयकोषमा नगरपालिकाको तर्फबाट थप गरी दिने व्यवस्थालाई खारेज गरिने छ ।
- नगरपालिका अन्तरगत कार्यरत कर्मचारीहरूलाई कार्यसम्पादनमा आधारीत प्रोत्साहन कार्यविधिका आधारमा उपलब्ध गराउँदै आएको सबै किसिमका अतिरिक्त भत्ताहरू खारेज गरिने छ । अतिरिक्त भत्तालाई आवश्यकता र औचित्यका आधारमा कार्यविधिमा संशोधन गरी व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- भ्रष्टाचार र अनियमितताका सम्बन्धमा शुन्य सहनशिलताको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- नगरपालिकाबाट सम्पादन हुने कार्यक्रम तथा आर्थिक कारोबारको मासिक रूपमा सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूलाई करको दायरामा ल्याईनेछ ।
- नगरभित्रका तथ्यांकहरू व्यवस्थित गर्नको लागि प्राविधिक शाखा मातहत रहने गरी तथ्यांक उपशाखाको स्थापना गरिनेछ ।
- पर्यटन क्षेत्रको विकास, पर्टकीय क्षेत्रको तथ्यांक संकलन, व्यवस्थापन तथा नियमनको लागि पर्यटन प्रवर्द्धन शाखाको स्थापना गरिनेछ ।
- सेवाग्राहीको सहजताका लागि यथासम्भव सेवाहरू वडा कार्यालयबाट नै प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ । वडाबाट प्रवाह हुने सेवालाई क्रमशः विस्तार गर्दै लगिनेछ ।

६. न्याय तथा मेलमिलाप

- शान्ति, न्याय, मानव अधिकार, कानून र मेलमिलाप सम्बन्धी ज्ञान सिप अभिवृद्धि र प्रवर्द्धन गर्न न्यायिक स्रोत केन्द्रको सञ्चालन, प्रवर्द्धन र सदुपयोगमा जोड दिइनेछ ।
- सामुदायिक सचेतिकरण र विवाद न्यूनिकरणका लागि प्रवर्द्धनात्मक सामाग्री निर्माणको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विद्यालय तहमा कानुनी साक्षरता अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- कानुनी, न्यायिक तथा मेलमिलाप सचेतना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- न्यायिक निरूपणलाई प्रभावकारी बनाउन अनुभव आदानप्रदान, अध्ययन तथा अवलोकन कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
- न्यायिक समिति र मेलमिलाप केन्द्रका कृयाकलाप एवम् असल अभ्यासहरूको प्रचारप्रसार तथा सम्प्रेषण गर्नका लागि मिडिया मोबिलाइजेसनको कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ ।
- मेलमिलापकर्ताहरूको क्षमता अभिवृद्धिको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- समाजमा दिगो शान्ति, न्याय र मेलमिलाप कायम गर्नका लागि प्रज्ञाको माध्यमबाट मनको शान्ति र सकारात्मक सोच एवम् तनाव व्यवस्थापन सम्बन्धी उत्प्रेरणात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- गरीब तथा विपन्न परिवार पहिचान भई परिचयपत्र प्राप्त व्यक्तिलाई निःशुल्क कानुनी तथा न्यायिक सहायता कार्यक्रम शुरु गरिनेछ । साथै न्यायिक दस्तुरमा सतप्रतिशत छुटको व्यवस्था गरिनेछ ।

सभा सदस्यहरू,

अन्त्यमा यस नगरसभामा उपस्थित हुनु हुने नगरपालिकाका उप-प्रमुखज्यू, वडा अध्यक्षज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, नगरसभा सदस्यज्यूहरू, नगरपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू, पत्रकारमित्रहरू प्रति आभार तथा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । नगरपालिकाका सबै किसिमका कार्यक्रमहरू सफलरूपमा कार्यान्वयनमा सबैको साथ सहयोगको आवश्यकता पर्दछ । प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गरी सफल बनाउन यहाँहरूको सल्लाह सुझाव र मार्गदर्शन अपरिहार्य छ । तसर्थ यस नीति तथा कार्यक्रमलाई पूर्णरूपमा कार्यान्वयनमा ल्याई सफल बनाउन यहाँहरूले सकारात्मक र सहयोगात्मक भूमिका निर्वाह गर्नेमा मैले आशा एवम् विश्वास लिएको छु ।

धन्यवाद !

मिति २०८०।०३।१० गते आइतवार ।

शाशी कुमार खनिया
प्रमुख
खैरहनी नगरपालिका

**खैरहनी नगरपालिकाको तेह्रौं नगरसभा अधिवेशनमा प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को
वार्षिक बजेट वक्तव्य**

यस गरिमामय तेह्रौं नगरसभाको अध्यक्षता गरी रहनु भएका सभाध्यक्षज्यू, वडा अध्यक्षज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, नगरसभा सदस्यज्यूहरू, नगरसभाका सचिव, कर्मचारी मित्रहरू, सञ्चारकर्मी मित्रहरूलाई मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट तथा आयोजक खैरहनी नगरपालिका परिवारको तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दछु ।

खैरहनी नगरपालिकाको यस गरिमामय तेह्रौं नगरसभामा नगरको उपप्रमुखको रूपमा आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को राजश्व, आय र व्यय अनुमान बजेट प्रस्तुत गर्न गईरहेको छु । यस घडीमा लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाका लागि विभिन्न समयमा भएका आन्दोलनमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । त्यस्ता किसिमका आन्दोलनको नेतृत्व गर्नु हुने अग्रजहरू प्रति सम्मान व्यक्त गर्दछु ।

१. विगतका दुइ वर्षमा विश्वव्यापी रूपमा फैलिएको कोभिड-१९ महामारीले आर्थिक क्षेत्रमा पारेको असरको परिणाम अहिले देशव्यापी रूपमा देखिएकोछ । यसको असर सम्पूर्ण नगरवासी तथा यस नगरपालिकाको आर्थिक क्षेत्रमा समेत परेको छ ।

२. जनताका विकासका नियमित मागहरू तथा आशा एवं अपेक्षालाई सम्बोधन गर्नुपर्ने अवस्था एकातर्फ छ भने अर्कोतर्फ कोभिड-१९ महामारीले सिर्जना गरेको आर्थिक मन्दीको चुनौतीलाई सामना गर्दै सन्तुलित रूपमा विकास प्रक्रियालाई अगाडि बढाउनु पर्ने भएको छ । आगामी वर्षको बजेट आर्थिक क्षेत्रमा देखिएका चुनौतीको सामना गर्ने र प्राप्त अवसरलाई उपयोग गर्ने गरी केन्द्रित रहने तर्फ परिलक्षीत हुनु पर्छ भन्नेमा हामी सजग छौं । नगरपालिकाको बजेटको ठूलो स्रोत केन्द्र सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त विभिन्न अनुदानहरू रहेको र आगामी वर्षको लागि केन्द्र सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुन सक्ने विभिन्न अनुदानहरूमा कम रकम प्राप्त भएकोले पनि आगामी वर्षको लागि बजेट तर्जुमामा जटिलता थपिएको छ । उपलब्ध सिमित स्रोत साधनलाई अधिकतम उपयोग गरी सबै नगरवासीको जीवन रक्षा गर्ने, विभिन्न क्षेत्रमा उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने, रोजगारी सृजना गर्ने, स्वरोजगारको लागि अभिप्रेरित गर्ने, आर्थिक अवस्थाको पुनरुत्थान गर्दै विकासको गतिलाई अगाडि लैजाने गरी बजेट तर्जुमा गरिएको छ ।

सभाध्यक्षज्यू !

३. खैरहनी नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यसै तेह्रौं नगरसभा अधिवेशनमा प्रस्तुत भई पारित समेत भै सकेकोछ । बजेट तर्जुमा गर्दा स्थानीय तहले योजना तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गर्ने प्रक्रिया पुरा गरी वस्तीस्तरबाट आएका नगरवासीहरूका मागहरूलाई स्रोत र साधनले भ्याएसम्म यथासम्भव समेट्ने प्रयत्न गरेकाछौं । बजेट तर्जुमा गर्दा नेपालको संवैधानिक व्यवस्था, विभिन्न ऐन नियमावलीमा भएका व्यवस्था, सङ्घीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त मार्ग निर्देशनलाई आधार मानी तर्जुमा भएका योजनाहरूमा बजेट विनियोजन गरिएकोछ ।

४. आन्तरिक राजस्वका दरहरू स्थानीय राजस्व परामर्श समितिको सिफारिशलाई आधार मान्दै नगर कार्यापालिकाको बैठकबाट सिफारिश भई आएका दरहरूलाई यस नगरसभामा पेश गरिएकोछ । राजस्वका अधिकांश दरहरू आर्थिक वर्ष २०७४/७५ देखि वृद्धि गरिएका छैनन् । आर्थिक वर्ष २०७९/८० का लागि एघारौं नगरसभाबाट पारित भई लागु गरिएका राजस्वका दरहरूमा सामान्य संशोधन गरी प्रस्ताव गरिएको छ भने स्थानीय राजस्व परामर्श समितिको सिफारिशमा केही नयाँ शिर्षकहरू थप गरिएको छ । हामी विगत देखि नै राजस्व वृद्धिमा राजस्वको दायरा वृद्धिलाई मुख्य आधार मानि आएका छौं । सोही अनुरूप आगामी आर्थिक वर्ष राजस्व अभिवृद्धिका लागि करका दरमा वृद्धि नगरी दायरामा वृद्धि गरी यथासम्भव करको दायरामा आउनु पर्ने कर्तव्य भएका सबै पक्षलाई समेटेर अगाडी बढीनेछ ।

सभाध्यक्षज्यू !

५. अब म आ. व. २०८०/८१ को आय र व्ययको प्रस्तावित बजेट तयार गर्दा लिइएका आधारहरू प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु:

- नेपालको संविधानको मौलिक हक तथा अनुसूची ८ र ९ ले निर्दिष्ट गरेका स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारहरू मौलिक हकहरू, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त र नीतिहरू,
- संघीय सरकारले अंगिकार गरेको पन्ध्रौं आवधिक योजना (२०७६/७७ - २०८०/८१) ले निर्धारण गरेको लक्ष्य र नीतिहरू,
- दिगो विकासका लक्ष्यहरू (सन् २०१६ देखि सन् २०३०),
- नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेट, नीति तथा कार्यक्रम,
- बागमती प्रदेश सरकारको आवधिक योजना,
- बागमती प्रदेशको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेट, नीति तथा कार्यक्रम,
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ का विभिन्न प्रावधानहरू,
- स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७५,
- खैरहनी नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७८/७९ देखि २०८२/८३ को आवधिक योजना
- संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त मार्ग निर्देशनहरू,
- माननिय सांसदज्यूहरू, विभिन्न राजनैतिक दलहरूबाट प्राप्त सुझाबहरू,
- विगत वर्षहरूमा सम्पन्न भएका नगर सभाहरूबाट पारित भएका निर्णयहरू,
- स्थानीय राजस्व परामर्श समिति, श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति तथा विषयगत समितिहरूबाट प्राप्त राय सल्लाह र सुझाबहरू,
- खैरहनी नगरपालिकाको आर्थिक सर्वेक्षण, २०७९/८०
- लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, लैङ्गीक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण लगायत विभिन्न प्रतिवेदनमा प्राप्त सुझाबहरू ।

६. अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेटका उद्देश्य तथा प्राथमिकता प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

बजेटका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

- क. सबै प्रकारका रोग तथा महामारीबाट नगरवासीको जीवन रक्षा गर्दै जनजीवनलाई सहज र सुरक्षित बनाउने ।
- ख. उपलब्ध साधन, श्रोत, अवसर र क्षमताको उच्चतम परिचालन गरी विकासको गतिलाई तिव्रता दिने ।
- ग. “सुखी नगरवासी, सवल र सम्वृद्ध खैरहनी” लाई आत्मसात गर्दै सामाजिक, आर्थिक र भौतिक पूर्वाधार विकास मार्फत नगरपालिकाको आर्थिक अवस्थालाई उत्थानशील, समुन्नत, स्वाधीन, समृद्ध बनाउँदै लैजाने ।

७. नगरको हालसम्मको भौतिक तथा अन्य तथ्याङ्कीय विवरणको विश्लेषण :

- क. नगरपालिकाको समष्टिगत भौतिक पूर्वाधार तर्फ हालसम्म कालोपत्रे सडक १३१.८३ कि.मी., ग्रावेल सडक २७८.७५ कि.मी., माटे कच्ची सडक १०९.५० कि.मी., मोजायक टायल ७.३१ कि.मी. गरी जम्मा ५२७.३९ कि.मी. सडक निर्माण भएको छ । आर.सि.सि. नाला ढलान ३६.२८ कि.मी.तटबन्धन ४४.०७४ कि.मि., कल्भर्ट ६१ वटा र पुल ५ वटा तयार भैसकेकोछ ।
- ख. स्वास्थ्य तर्फ नगर अस्पताल -१, स्वास्थ्य चौकी - ३, आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र-९, बर्थिङ्ग सेण्टर- १, खोप केन्द्र - १५, खोप केन्द्र भवन - १३, निजी पोली क्लिनिक-४ र मानसिक स्वास्थ्य उपचार केन्द्र-१ रहेकाछन् ।
- ग. विद्यालय तर्फ आधारभूत सामुदायिक विद्यालय - २१, आधारभूत संस्थागत विद्यालय - ९, माध्यमिक सामुदायिक विद्यालय-६, संस्थागत माध्यमिक विद्यालय - १३ वटा सञ्चालनमा छन् । सामुदायिक आधारभूत विद्यालयको विद्यार्थी संख्या ६२८५ जना, संस्थागत आधारभूत विद्यालयको विद्यार्थी संख्या ७३६४ गरी आधारभूत विद्यालयको विद्यार्थी जम्मा १३,६५५ रहेको छ, भने सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयको जम्मा विद्यार्थी १२४३ जना, संस्थागत माध्यमिक विद्यालयको विद्यार्थी संख्या २४१० गरी माध्यमिक विद्यालयको जम्मा विद्यार्थी संख्या ३६५३ रहेको छ । कुल विद्यार्थी संख्या १७,३०८ जना विद्यालयमा अध्ययनरत छन् ।
- घ. खानेपानी तर्फ ९ वटा खानेपानी आयोजनाबाट करीब ७० प्रतिशत घरधुरीलाई खानेपानी उपलब्ध भएको छ ।
- ङ. खैरहनी नगरपालिकामा मात्र क्षेत्राधिकार भएका सहकारी संस्थाहरू ७८ वटा छन् भने प्रदेश क्षेत्राधिकार भएका सहकारीको संख्या १७ गरी नगरपालिका क्षेत्रमा हालसम्म जम्मा ९५ वटा सहकारी सञ्चालनमा रहेकाछन् । त्यसमध्ये कृषि सहकारी संस्था -२५ वटा, बचत तथा ऋण सहकारी संस्था - ३२ वटा, दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था - २५ वटा, बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था -६, मत्स्यपालन सहकारी संस्था -३, मौरीपालन सहकारी संस्था -१, तरकारी तथा

फलफुल सहकारी संस्था -१, सामाजिक उद्यमी सहकारी संस्था -१ र विशिष्टिकृत सहकारी संघ-१ रहेका छन् ।

- च. सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत जेष्ठ नागरिक भत्ता पाउने लाभग्राही ३९४५ जना, दलित जेष्ठ नागरिक भत्ता पाउने लाभग्राही १४५ जना, जेष्ठ एकल महिला भत्ता पाउने लाभग्राही ५११ जना, विधवा भत्ता पाउने लाभग्राही ७९९ जना, पूर्ण अपाङ्गता भत्ता पाउने लाभग्राही १३७ जना, अति अशक्त अपाङ्गता भत्ता पाउने लाभग्राही २९८ जना र दलित बालबालिका सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत भत्ता पाउने लाभग्राही १९१ जना गरी जम्मा लाभग्राही ६०२६ जना रहेकाछन् ।
- छ. घटना दर्ता तर्फ यस आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा जन्म १५४३, मृत्यु ३६८, विवाह ६५८, सम्बन्ध विच्छेद ८९, बसाई सरी आएको ११५६ र बसाई सरी गएको ६०० गरी जम्मा ३१७१ वटा घटना दर्ता भएकोछ ।
- ज. व्यावसाय दर्ता तर्फ हालसम्म जम्मा ५८११ वटा व्यावसाय दर्ता भएकाछन् भने २६० वटा व्यावसाय खारेज गरिएकोछ ।
- झ. गुनासो सुनुवाई तथा सूचना प्रवाह तर्फ हालसम्म विभिन्न व्यक्ति तथा संस्थाबाट जम्मा ११२ वटा सूचना माग भएकोमा:- मोवाइलबाट ४३ वटा, ईमेल मार्फत २५ वटा, मोवाइल एप्लिकेशन मार्फत १२, नगरपालिका फेसबुक मार्फत २६ र हेलो सरकार गुनासो पोर्टलबाट ६ वटा माग भएका छन् भने हालसम्म ११२ वटा सूचनाको जवाफ उपलब्ध गराइसकिएको छ ।
- ञ. नक्सापास तर्फ पुराना घरहरूको हालसम्म नक्सा अभिलेखीकरण २७२१ र नयाँ नक्सापास २०१२ गरी जम्मा ४७३३ वटा घर तथा भौतिक संरचनाको नक्सा अभिलेखीकरण तथा पास भएकोछ ।

सभाध्यक्षज्यू,

८. अब म विनियोजन सम्बन्धी विवरण प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

- क. नगरपालिकालाई विभिन्न स्रोतहरूबाट प्राप्त हुने अनुदान तथा राजस्व रकममा कमी आएको कारण चालु वर्षको तुलनामा आगामी वर्ष बजेटको आकार पनि घट्न गएको छ । जसको कारण वडाहरूलाई उपलब्ध गराउने बजेटमा पनि कमी आएको छ । आगामी वर्षको लागि प्रत्येक वडालाई १७ करोड २६ लाख बजेट विनियोजन गरीएकोमा सो रकम मध्ये ८ करोड ६३ लाख सबै वडालाई समान रूपमा विभाजन गरी प्रत्येक वडालाई ६६ लाख ३८ हजार ४६१, बाँकी ८ करोड ६३ लाखलाई जनसंख्या तर्फ ४० प्रतिशत, भूगोललाई ४० प्रतिशत, पिछडिएको क्षेत्रलाई १० प्रतिशत र राजस्व योगदानलाई १० प्रतिशत भार दिई बजेट विनियोजन गरिएकोछ । यसरी बजेट विनियोजन गर्दा सबभन्दा बढी रकम विनियोजन हुने वडामा १ करोड ६४ लाख ७६ हजार र सबभन्दा कम रकम विनियोजन हुने वडामा १ करोड ११ लाख ८ हजार विनियोजन भएको छ

। त्यस्तै गरी कुल विकास बजेटलाई पूर्वाधार विकासमा र प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रममा खर्च गर्ने व्यवस्था मिलाईएको छ । लक्षित वर्गलाई न्यायोचितरूपमा सम्बोधन होस भन्ने हेतुले कुल विकास बजेटबाट उचित संबोधन गरिएको छ । बजेट विनियोजन गर्दा धेरै योजना साना टुकामा विभाजन नहुन् भन्ने उद्देश्यले प्रत्येक वडाले ४० लाखसम्मका पूर्वाधार तर्फका कम्तीमा ३ वटा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिएकोछ । बजेट विनियोजन गर्दा कूल विकास बजेटको ८ दशमलव १२ प्रतिशत आर्थिक विकासमा, ३५ दशमलव ६२ प्रतिशत सामाजिक विकास तर्फ, ३७ दशमलव ५५ प्रतिशत पूर्वाधार विकास, २ दशमलव ५८ प्रतिशत वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन र १२ दशमलव ६७ प्रतिशत संस्थागत विकास र सुशासनमा विनियोजन गरिएकोछ ।

२०८० जेष्ठ मसान्त सम्मको चालु खर्च रकम रु. ३३ करोड ४३ लाख ६३ हजार रहेकोछ, जुन अनुमानीत रकमको ६७ दशमलव ३१ प्रतिशत रहेकोछ ।

पूँजीगत बजेट खर्च रकम रु. ४५ करोड ८२ लाख ७६ हजार रहेकोछ, जुन अनुमानीत रकमको ५२ दशमलव ९५ प्रतिशत रहेकोछ ।

देशको वर्तमान आर्थिक अवस्थामा श्रोत साधनमा आएको संकुचनले गर्दा सिमित स्रोतसाधनलाई सन्तुलित रूपमा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने चुनौति एकातर्फ छ भने अर्को तर्फ विकास निर्माणमा बढ्दो जन अपेक्षालाई सम्बोधन गर्ने जटिलता हामी माझ विद्यमान छ । यद्यपी नगरवासीहरुको हित, सुविधा र विकासका अपेक्षाहरुलाई समेटने गरी कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, सामाजिक विकास एवं पूर्वाधार निर्माण तथा श्रोत परिचालन सम्बन्धमा केहि अनुभूति योग्य कार्य गर्ने प्रयास गरिएकोछ ।

सभाध्यक्षज्यू,

९. अब म चालु आर्थिक वर्ष २०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रमको समिक्षा प्रस्तुत गर्दछु :

क. आर्थिक विकास :-

कृषि

७५ प्रतिशत अनुदानमा ११,५०० केजी कृषि चुन वितरण गरीएको थियो भने सिंचाई कार्यक्रम (बोरिङ्ग निर्माण तथा कुलो मर्मत) को लागि ११९ जना लाभग्राही छनौट भई कार्य भईरहेको छ । वडा नम्बर २, ५, ९ र १३ मा ४ वटा आई. पि.एम. कृषक पाठशाला संचालन भएकाछन् । ७५ प्रतिशत अनुदानमा नयाँ प्रविधिमा आधारीत मेसिनरी औजार/उपकरण वितरण गरिएको छ । ६९३ जना कृषकलाई ब्याट्री स्प्रेयर (Rechargeable) वितरण गर्ने गरी खरिद प्रक्रिया अगाडि बढाईएको छ । विपन्न कृषक परिवारलाई करेसाबारी खेतीमा प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । खाद्यान्न बालीको उन्नत बीउ उपयोगमा अनुदान कार्यक्रम अन्तरगत चैते धान बालीको २०४८२ के.जी. उन्नत बीउ वितरण गरिएको र वर्षे धान बालीको उन्नत बिउ १५,३०० केजी अनुदानमा वितरण गरिएको छ । किसान सूचीकरण कार्यक्रम वडा नं. १,२,३ मा शुरू गरिएको छ । आ.व. २०७८/७९ मा स्थापना

भएको मौरी पकेट विकास कार्यक्रमको निरन्तरता गरिएको छ । मकै उत्पादन प्रवर्द्धन (बाली विकास) कार्यक्रममा साना सिंचाई तथा कुलो मर्मतको लागि ८५% अनुदान उपलब्ध गराउन, उत्पादनका आधारमा प्रति केजी ५ रुपैयाका दरले मकैमा अनुदान दिन किसान सूचीकरण गरिएको छ । मौरीपालन व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रमका लागि खैरहनी नगरपालिका वडा नं. ४ मा मह प्रशोधन प्लान्ट स्थापनाको प्रक्रिया अगाडि बढाईएको छ । साना व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) विकास कार्यक्रम अन्तर्गत २ वटा तरकारी पकेट, एउटा मौरी पकेट, एउटा खोर्सानी पकेट र एउटा केरा पकेट संचालन गरिएको छ ।

(१) पशु सेवा :

५० प्रतिशत अनुदानमा ४७३० केजी वर्षे घाँस (टियोसेन्टी, बाज्रा, सुडान) वितरण गरिएको छ भने साईलेज प्रोत्साहन तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत अनुदानको लागि लाभग्राहि छनोट भई सकेकाछन् । मत्स्य मिशन कार्यक्रम अन्तर्गत १६ वटा मत्स्य फर्म छनोट भई कार्यक्रम सञ्चालन भई रहेको छ । भैसी प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत सिद्धिपुर किसान समुह, खै.न.पा-३ छनोट भई कार्य सम्पन्न भई सकेको छ भने गाई पकेट कार्यक्रम अन्तर्गत हंशेश्वर महिला कृषक समुह छनोट भई कार्य सम्पन्न भएको छ । चिलिङ्ग सेन्टर स्थापनाको लागि ८ वटा दुध उत्पादक सहकारी संस्था छनोट भई काम सम्पन्न भई सकेको छ । खैरहनी न.पा-१३ मा निशुल्क पशु स्वास्थ्य तथा बाँझोपन निवारण शिविर सञ्चालन भएको जसमा ३२० पशुको स्वास्थ्य परीक्षण गरी औषधी उपचार गरिएको थियो । कृषकको आयआर्जनको लागि ८० प्रतिशत अनुदानमा बँगुरका पाठापाठी वितरण कार्यक्रममा ४० कृषक छनोट भई कार्य सम्पन्न भई सकेको छ । ५० प्रतिशत अनुदानमा यान्त्रिकरण वितरणको लागि २० कृषक छनोट भई कामको प्रक्रियामा रहेको छ भने बोयर र जमुनापारी बोका वितरणको लागि ९ कृषक छनोट भई कामको प्रक्रियामा रहेकोछ ।

(२) पर्यटन तर्फ :

पर्यटन क्षेत्र विकास कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं. ४ को कंकाली देवि मन्दिरमा जाने पैदल मार्ग निर्माणको लागि एक व्यक्ति एक सिंढीको अवधारणा अनुसार कार्य गर्ने गरी निर्माण समिति गठन भईसकेको छ भने कंकाली वनमा देविको मूर्ति स्थापनाको लागि तामा संकलन गर्न समेत समिति गठन भई सकेको छ । खैरहनी नगरपालिका वडा नं. ६ को डिज्नी पार्क नजिक पम्पा खोलामा ड्याक निर्माण गरी पानी जम्मा गरेर मोटरेवल डुङ्गा सञ्चालन गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गर्नको लागि निर्माण कार्य भई रहेको छ ।

(३) सहकारी तर्फ :

सहकारी संस्थाहरुलाई कोपोमिस सम्बन्धी तालिम दिईएको छ भने सहकारिमा कार्यरत कर्मचारिहरुलाई लेखा व्यवस्थापन तालिम सञ्चालन गरिएकोछ । त्यस्तै गरी सहकारी संस्थाहरुलाई विभिन्न क्षेत्रमा सहयोग उपलब्ध गराईएको छ ।

ख. सामाजिक विकास :-

(१) शिक्षा

राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम मार्फत विद्यालय भवन निर्माण र ICT Lab निर्माणको कार्यक्रम सञ्चालन गरी ४ कोठे भवन २ वटा र ICT Lab २ वटा विद्यालयमा तयार गरिएको छ । राष्ट्रिय योजना आयोगको कार्यक्रमबाट मा. वि. गवैमा ८ कोठे भवन निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको छ । तराई मधेश सम्वृद्धि कार्यक्रमबाट रा. आ. वि. बस्यौलीको ४ कोठे भवन निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको छ । विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण कार्यक्रम अन्तर्गत Library, Science Lab को कार्यक्रम अन्तरगत विद्यालयमा विज्ञान प्रयोगशाला १ र पुस्तकालय १ तयार गरिएको छ । प्रदेश सरकारको एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रम अन्तरगत चार विद्यालय खैरहनी, कठार, जनजीवन र कंकाली मा. वि.मा स्टाफ नर्सले सेवा प्रदान गरी रहेकाछन् । प्रदेश सरकारको कार्यक्रमबाट दुई कोठे भवन निर्माण, ४ कोठे भवन निर्माण, शौचालय निर्माण र विद्यालय घेराबार गर्ने काम भईरहेको छ । नगरस्तरीय कार्यक्रमबाट ५२ जना युवा स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन गरी कक्षा सञ्चालनलाई निरन्तरता दिईएको छ । खेलकुद कार्यक्रम अन्तरगत पालिकास्तरीय प्रतियोगितामा र प्रदेशस्तरीय खेलकुद प्रतियोगितामा सहभागिता जनाई उत्कृष्ट नतिजा हाँसिल भएको छ । नगर खेलकुद विकास समिति गठन गरी सो समितिले कार्यको शुरुवात समेत गरी सकेको छ । २७ वटा सामुदायिक र २२ वटा संस्थागत विद्यालयको सहभागितामा अतिरिक्त क्रियाकलाप (हाजिरी जवाफ, निबन्ध, वक्तृत्वकला, चित्रकला र नृत्य प्रतियोगिता) को कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । विद्यालय भवन मर्मत, खानेपानी व्यवस्थापन, कम्पाउण्डवाल मर्मत, फर्निचर व्यवस्थापन आदि कार्य २३ वटा विद्यालयमा सम्पन्न भएका छन् । ६ जना स्वेच्छिक अवकास लिने ५८ वर्षमुनिका स्थायी शिक्षकलाई प्रोत्साहन अनुदान उपलब्ध गराईएको छ । प्रथम मेयर रनिङ्ग सिल्ड फुटवल प्रतियोगिता सम्पन्न गरिएको छ । स्थानीय तहस्तरीय राष्ट्रपति रनिङ्ग सिल्ड प्रतियोगिता सञ्चालन गरिएको छ । कक्षा १० मा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको लागि अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन तथा विपन्न परिवारका विद्यार्थीलाई लक्षित गरी स्टेशनरी वितरण र खाना व्यवस्थापन गरिएको छ । दरवन्दी मिलान प्र. अ. व्यवस्थापन र शिक्षक सरुवा सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण गरी ९१ जना शिक्षक सरुवा तथा व्यवस्थापन गरिएको छ । स्नातक तह प्रथम वर्षमा अध्ययनरत छात्राहरूको लागि उच्च शिक्षा छात्रवृत्ति वितरण गरिएको छ । २७ वटा सामुदायिक विद्यालयमा खेल सामाग्री व्यवस्थापन गरिएको छ ।

(२) स्वास्थ्य :

यस चालु आ.व.कोवैशाख महिनासम्मको आवधिमा नगर अस्पतालबाट २३ जनाले सुरक्षित प्रसुति सेवा लिनु भएको छ । प्रयोगशाला सेवा निरन्तररूपमा खैरहनी नगर अस्पताल, चैनपुर स्वास्थ्य चौकी र कुमरोज स्वास्थ्य चौकीबाट प्रवाह भइरहेको छ । यसै आव.मा कठार स्वास्थ्य चौकीबाट समेत प्रयोगशाला सेवा सुरुवात गरिएको छ । नगरपालिकाले खरिद गरी खैरहनी नगर अस्पताललाई एम्बुलेन्स हस्तान्तरण गरेपछि

अस्पतालमा एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालनमा आएको छ । खैरहनी नगर अस्पतालबाट विस्तारित स्वास्थ्य सेवा अन्तर्गत महिला तथा प्रसुती रोग बहिरंग सेवा प्रत्येक बिहिवार, हाडजोर्नी रोग बहिरंग सेवा प्रत्येक मंगलबार र शुक्रबार, भिडियो एक्स रे सेवा प्रत्येक बुधबार र शुक्रबार सञ्चालनमा ल्याईएको छ । वडा नं. ११ र १३ मा पाठेघरको मुखको क्यान्सर खैरहनी नगरपालिका वडा नं. ६, र ३ मा Screening VIA Test क्याम्प सञ्चालन गरिएको छ । जसमा ५१४ जना महिला सेवाग्राहीले सेवा लिनुभएको छ । बा आमा स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम अन्तरगत ६८ वर्ष माथिका ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई स्वास्थ्यकर्मीहरू घरघरमा गई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गराई रहनुभएको छ । खैरहनी नगर अस्पताल सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०७९ नगरकार्यपालिकाबाट पारित भई कार्यान्वयनमा आएको छ । विपन्न नागरिक तथा लक्षित समूहलाई स्वास्थ्य विमामा आवद्ध गर्न ५० प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराईएको छ । नगरपालिकाका सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मीहरू तथा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको लागि बृहत पोषण विशेष प्याकेज सम्बन्धि क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई परिमार्जित स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सम्बन्धी र विद्युतीय आपूर्ति व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि तालिम सञ्चालन गरी सोहि अनुरूपको प्रतिवेदन पढ्ति लागु गरिएको छ । घरमा हुने सुत्केरी शुन्य बनाउने अभियान अन्तर्गत सरोकारवालाहरूलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम १० वटा वडामा सम्पन्न भइसकेको छ । नगर पोषण तथा खाद्य सुरक्षा निर्देशक समिति गठन भई बहुक्षेत्रिय पोषण योजना सम्बन्धी अभिमुखीकरण समेत सम्पन्न भइसकेको छ ।

(३) महिला तथा बालबालिका, जेष्ठ नागरिक :

एकल महिलाका लागि सहभागितात्मक लेखाजोखा विधिबाट व्यवसाय छनौट तथा कार्ययोजना तयारी सम्बन्धी ३ दिने तालिम सञ्चालन भएको छ । वडा नं. ६ र ८ का विपन्न महिलाहरूका लागि ३ दिने करेसावारी, कौसीखेती सम्बन्धी सिप विकास तालिम सम्पन्न गरी महिलाहरूका लागि व्यवसाय स्थापना खर्च अनुदान प्रति व्यक्ति रु १०,०००। का दरले उपलब्ध गराईएको छ । महिला जनप्रतिनिधिहरूलाई ३ दिने नेतृत्व तथा कानुनी शिक्षा तालिम सञ्चालन गरिएको छ । जेण्डर फोकल पर्सन शिक्षक एवं स्कुल नर्सहरूलाई महिला बालबालिकाका कानुनी अधिकार सम्बन्धी ३ दिने तालिम सञ्चालन गरिएको छ । जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई सकारात्मकसोच शक्ति सम्बन्धी ३ दिने तालिम सम्पन्न भएको छ । महिला पत्रकारिता सम्बन्धी तालिम सम्पन्न भएको छ । विपन्न, दलित, अपाङ्ग र अन्य महिलाहरूका लागि ६० दिने लोक सेवा तयारी कक्षा सम्पन्न भएको छ । यस आ.व.मा क वर्गका - १५, ख वर्गका - २८, ग वर्गका - १३, घ वर्गका - ३ गरी जम्मा ५९ जनालाई अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण गरिएको छ भने ६० वर्ष पुगेका २४ जना जेष्ठ नागरिकलाई परिचयपत्र वितरण गरिएको छ ।

ग) पूर्वाधार विकास :

यस आर्थिक वर्षमा बाटो कालो पत्रे तयार तथा मर्मत ५९ वटा योजनाबाट १३,६८२ मिटर सम्पन्न गरिएको छ । मोजाइक टायल लगाउने कार्यका १५ वटा योजनाबाट १४९ मिटर सम्पन्न गरिएको छ । नगर क्षेत्रमा उच्चस्तरको ग्राभेल गर्ने १ वटा योजनाबाट १०८७ मिटर सम्पन्न गरिएको छ भने ग्राभेल तथा बाटो मर्मत ३४ वटा योजनाबाट १४२५ मिटर सम्पन्न गरिएको छ । यस आ .व.मा कुल ढल निर्माणका ३५ वटा योजनाबाट ३८८ मिटर सम्पन्न गरिएको छ भने सिचाइ कुलो निर्माणका १६ योजनाबाट १४१ मिटर सम्पन्न गरिएको छ । त्यस्तै गरी पक्की कल्भर्ट निर्माण ११ वटा, ह्यूमपाईप कल्भर्ट निर्माण ५ वटा, भवन मर्मत १८ वटा, जस्तापाता छाउने ३४, तटबन्धन ४ योजनाको ३७४ मिटर र सिंचाइ बोरिङ्ग २ वटा निर्माण सम्पन्न भएका छन् । खानेपानी पाईप वितरणको ४ योजनाको ३३१ मिटर, तारजाली कम्पाउण्ड निर्माण १३७ मिटर सम्पन्न भएको छ । कुलो ढल नाला सरसफाइका १० योजनाबाट १२७९ मिटर सम्पन्न भएका छन् ।

यस अवधिमा पुरानो घरनक्सा अभिलेखीकरण ११२, नयाँ घर नक्सा पास १११, सम्पन्न भएको घर नक्सा संख्या १३३ वटा रहेको थियो ।

घ) वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन :

नगरपालिका क्षेत्र भित्र बग्ने खोलाहरूबाट कटान हुने अवस्था अत्याधिक रहेकोले खोला कटानलाई नियन्त्रण गर्नको लागि तटबन्ध लगायतका कार्य गरिएको छ । खैरहनी नगरपालिकाको अगुवाई र NDRC, नेपालको प्राविधिक सहयोगमा खैरहनी नगरपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना र विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । खैरहनी नगरपालिकाको अगुवाई र YOUTH INNOVATION Lab संस्थाको प्राविधिक सहयोगमा नगरपालिका भित्रका विपद् जोखिम पहिचान, नक्साकन र जोखिमको विश्लेषण सहितको विपद् सूचना व्यवस्थापन प्रणाली विपद् पोर्टल निर्माणको कार्य सम्पन्न भएको छ । फोहोरमैला व्यवस्थापनमा अत्याधुनिक प्रविधिको प्रयोग, बायोमेडिकल फोहोरको उचित व्यवस्थापन, घरेलु फोहोरलाई स्रोतमै वर्गीकरण र जग्गाको व्यवस्थापन प्रस्तावदाताले नै गर्ने गरी सम्झौता समेत कार्यान्वयन भएको छ । १३ वटा वडाकै टोल विकास संस्थाका प्रतिनिधिहरूलाई फोहोर वर्गीकरण, फोहोर न्यूनीकरण, जैविक फोहोरबाट कम्पोष्ट मल बनाउने कार्य गर्नका लागि फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । नगरपालिका क्षेत्रको मुख्य बजार क्षेत्रहरूमा फोहोरमैला व्यवस्थापन र विशेष सरसफाईलाई ध्यानमा राखी दैनिक सरसफाई अभियान सञ्चालन गरिएको छ । नगरपालिका क्षेत्रको मुख्य बजारक्षेत्रहरूमा कुहिने र नकुहिने फोहोरको वर्गीकरणलाई ध्यानमा राखी दुई रडको डस्टबिन राखिएको छ । नगरपालिका क्षेत्र भित्रको विभिन्न उद्योगको वातावरण गुणस्तर सूचकको मापनको कार्य सम्पन्न भएको छ । सम्पूर्ण टोल विकास संस्थाका अध्यक्षहरू र निर्माण व्यवसायीहरूलाई भुकम्प प्रतिरोधात्मक भवन निर्माण सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । वडा सदस्यहरूलाई जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । खैरहनी नगरपालिकाको आगुवाई र

मेड नेपालको प्राविधिक सहयोगमा विशेष गरि बाढी र आगलागीको समयमा प्रतिकार्य तयारीको लागि समुदायमा विपद प्रतिकार्य तथा कृत्रिम अभ्यास तालिम सञ्चालन भएको छ ।

ड) सुशासन तथा संस्थागत विकास -:

(१) सूचना प्रविधि तर्फ

राजश्व सिस्टमहरू जस्तै एकीकृत सम्पत्ति कर र आय लेखाको नगदी सबै वडाबाट नै लिने व्यवस्था मिलाइएको छ । नगरपालिकाको भौगोलिक श्रोत नक्सा तयार पारिएको छ । नगरपालिकालाई पेपरलेस बनाउने उद्देश्यले सम्पूर्ण दर्ता चलानी तथा सिफारिशहरू online system मार्फत अनुबन्ध गरी सिस्टम तयार पारिएको छ । स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन LISA मा बागमती प्रदेश मै चौथो र चितवन जिल्ला प्रथम, स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कन फ्रयाप (FRAPP) मा बागमती प्रदेश मै छैठौं र चितवन जिल्ला प्रथम, नेपाल नगरपालिका संघको मुल्यांकनमा खैरहनी नगरपालिका आर्थिक सुशासनमा देश भरिमा नै प्रथम हुन सफल भएर प्रधानमन्त्रीज्यूबाट पुरष्कार प्राप्त भएको छ ।

(२) संस्थागत विकास

खैरहनी नगरपालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरू आफ्नै पक्कि भवन बनाउने उद्देश्य बमोजिम हालसम्म १० वटा वडा कार्यालयमा आफ्नै प्रशासकीय भवनबाट सेवा प्रवाह हुनेगरी व्यवस्था गरिएकोछ भने वडा नं. ७ को प्रशासकीय भवनको निर्माण कार्यको शुरुवात भएको छ । यस वडाको सेवा प्रवाह हाल भाडाको घरबाट भई रहेको छ । वडा नं. ५ ले खैरहनी मा.वि.को भवनबाट सेवा प्रवाह गरी रहेको छ भने यस वडाको पनि भवन निर्माणको कार्य भईरहेको छ । वडा नं. १३ ले कुमरोज मध्यवर्ति वन उपभोक्ता समितिको भवनबाट सेवा प्रवाह गरी रहेकोछ । खैरहनी नगरपालिका कार्यालय र अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरूबाट नै राजश्व उठाउन सक्ने गरी Online System व्यवस्था गरिएकोछ । सम्पूर्ण वडा र नगरपालिका कार्यालयलाई समेट्ने गरी एकीकृत अनलाइन हाजिरीको व्यवस्था गरिएकोछ । नगरपालिका कार्यालयमा सेवा लिन आउने सेवाम्राहीहरूलाई सुबिधा पुर्याउने उद्देश्यले स्वचालित टोकन प्रणालीको व्यवस्था गरिएको छ ।

(३) कानून निर्माण तर्फ :

नगरपालिकाले आर्थिक वर्ष २०७४/७५ देखि हालसम्म ८५ वटा कानून बनाएकोमा ऐन १४ वटा, नियमावली ९ , निर्देशिका ५, कार्यविधि ५४, मापदण्ड २ र आचारसंहिता १ तयार गरेकोछ भने आर्थिक वर्ष २०७९/८० को हालसम्म मापदण्ड १ र कार्यविधि ८ गरी ९ वटा कानून निर्माण गरेको छ ।

(४) न्यायिक समिति तर्फ :

नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा वडा मेलमिलाप केन्द्र गठन भई कार्य सम्पादन गरीरहेका छन् भने नगरमा ५ सदस्यीय नगरस्तरीय मेलमिलाप केन्द्र पुर्नगठन गरिएको छ । यस आ.व.मा न्यायीक समितिमा कुल १९४ वटा विवाद दर्ता भएका छन् । तिनीहरू मध्ये १०२ वटा विवादको समाधान भएको, ६ वटा विवाद

अदालतमा सिफारिस गरिएको र ८६ वटा विवादहरू प्रकृत्यामा रहेकोछ । यस अवधिमा न्यायिक निरूपणमा सरोकारवालाको भूमिका विषयक न्यायिक अन्तरसंवाद कार्यक्रम, खैरहनी नगरपालिका कार्यालयमा न्यायिक स्रोत केन्द्र स्थापना, मेलमिलाप सम्बन्धी तीन दिवसीय पुनर्ताजगी तालिम, मानसिक शान्ति मेलमिलाप र तनाव व्यवस्थापन सम्बन्धी फरक फरक स्थानमा एक/एक दिवसीय उत्प्रेरणात्मक कार्यक्रम, मेलमिलाप समितिहरूलाई फर्निचर तथा आवश्यक सामाग्रीको व्यवस्थापन गरिएकोछ ।

सभाध्यक्षज्यू,

१०. आगामी आ.व. २०८०/८१ को बार्षिक बजेट तयार गर्दा प्राथमिकताका आधारमा विनियोजन गरिएको केही क्षेत्रगत कार्यक्रम र त्यस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्न विनियोजित बजेट प्रस्तुत गर्दछु :

अब म आर्थिक विकास क्षेत्रतर्फका कार्यक्रम तथा विनियोजन प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

क. कृषि विकास

- ८० प्रतिशत अनुदानमा सिंचाई कार्यक्रम सञ्चालन (बोरिङ्ग निर्माण तथा कुलो मर्मत) रु. २० लाख विनियोजन गरिएको छ ।
- एकीकृत कृषि उपज बजार कार्यक्रम सञ्चालनको लागि रु.२० लाख विनियोजन गरिएको छ ।
- मेयर कृषि कार्यक्रम सञ्चालनको लागि रु.२० लाख विनियोजन गरिएको छ ।
- एक वडा एक कृषि सहकारी कृषि कार्यक्रमको लागि १३ लाख रकम विनियोजन गरिएको छ ।
- साना कृषिजन्य उद्योग सञ्चालनको लागि अनुदान सहयोग - चिप्स, मस्यौरा, केचप, सस, जुस, केराबालिसंग सम्बन्धित साना उद्योग आदिलाई १२ लाख रकम विनियोजन गरिएको छ ।
- मेशीनरी औजारको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्न नयाँ प्रविधिमा आधारित मेशीनरी औजार तथा व्याट्रि स्प्रेयर वितरणका लागि रु.१५ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- कोल्ड स्टोर सञ्चालनमा प्रोत्साहन अनुदान १५ लाख रकम विनियोजन गरिएकोछ ।
- जग्गा नभएका कृषि पेशा गर्न ईच्छुक विपन्न किसानलाई जग्गा भाडामा अनुदान कार्यक्रमको लागि १० लाख रकम विनियोजन गरिएकोछ ।
- व्यवसायिक कृषकसंगको सहकार्यमा आधुनिक सिकाई केन्द्र सञ्चालनको लागि १० लाख रकम विनियोजन गरिएकोछ ।
- बैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवा लक्षित कृषि कार्यक्रमको लागि १० लाख रकम विनियोजन गरिएकोछ ।
- नयाँ तरकारी पकेट कार्यक्रम सञ्चालनका लागि रु.१२ लाख रकम विनियोजन गरिएकोछ ।
- धानबाली प्रवर्द्धन कार्यक्रमका लागि १० लाख विनियोजन गरिएकोछ ।
- मकै खेती प्रवर्द्धनको लागि १० लाख रकम विनियोजन गरिएको छ ।
- खाद्यान्न बालीको उन्नत बिउ उपयोगमा अनुदान कार्यक्रममा १० लाख ७५ हजार विनियोजन गरिएको छ ।

- आ.व. २०७९/८० मा स्थापना भएको तरकारी पकेट कार्यक्रमको निरन्तरताकोलागि ५ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।

कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालनका लागि रु. ३ करोड ८२ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

ख. पशु विकास कार्यक्रम :

- व्यवसायिक फर्म विस्तारको लागि गाई/भैसीको गोठ सुधार कार्यक्रमको लागि १० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- पशु विकास तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रमको लागि १६ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- पशु आहारमा आत्मा निर्भर कार्यक्रममा उन्नत घाँसको बीउ वितरण कार्यक्रमको लागि ६ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- विपन्न समुदायको लागि आर्यआर्जनको लागि खरी बाखा वितरणको लागि ४ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- ५० प्रतिशतमा अनुदानमा गाई/भैसीको लागि काउ म्याट वितरणको लागि ८ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- पशुपंक्षी तथा मत्स्य रोग अन्वेषण प्रयोगशाला सञ्चालन तथा U.S.G मेसिन खरिदको लागि ७ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- सरुवा सकारात्मक रोगहरु पि पि आर, खोरेत, रेबिज, स्वाईनफिभर, लम्पि स्किन रोगको रोकथामको लागि धरधैलो भ्याक्सिनेशन कार्यक्रमको लागि ८ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- बाखाको खोर सुधार तथा नस्र सुधारको लागि उन्नत जातको बोका वितरणको लागि ३ लाख बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
- बंगुरपालन हब विस्तार कार्यक्रम खैरहनी न,पा २,३ ,४ र अन्य वडामा सञ्चालनको लागि रु.५ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- गाई तथा भैसी प्रवर्द्धन कार्यक्रमका लागि ८ लाख १३ हजार बिनियोजन गरिएको छ ।
- माछा प्रवर्द्धन कार्यक्रमको लागि १५ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

पशु विकास कार्यक्रम सञ्चालनको लागि कूल रु.१ करोड ५१ लाख ५० हजार रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

ग. उद्योग तथा वाणिज्य :

- उद्योग वाणिज्य संघ खैरहनी, चितवन उद्योग संघ खैरहनी ईकाई र नेपाल चेम्बर अफ कमर्ससंगको सहकार्यमा नगरका विभिन्न क्षेत्रमा उद्योग व्यावसायको क्षेत्रमा पूर्वाधार निर्माण तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु.१५ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- व्यवसाय तथ्याङ्क अद्यावधिक दर्ता र नविकरणका लागि घुम्ती सेवा तथा अनुगमनको लागि ३ लाख ५० हजार बिनियोजन गरिएको छ ।

➤ उद्योग व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रमको लागि ३ लाख बिनियोजन गरिएकोछ ।

घ. सहकारी विकास :

➤ सहकारीहरूको क्षमता विकास अभिवृद्धिका लागि तालिम सञ्चालन गर्न रु.८ लाख बजेट बिनियोजन गरिएकोछ ।

ङ. पर्यटन विकास :

➤ पर्यटन विकासका लागि साझेदारी कार्यक्रमको लागि ५ लाख बजेट बिनियोजन गरिएकोछ ।

➤ दलित वस्तिमा होमस्टे प्रवर्द्धन कार्यक्रमको लागि ४ लाख बजेट बिनियोजन गरिएकोछ ।

➤ पर्यटन पूर्वाधार कार्यक्रमको लागि ३० लाख बजेट बिनियोजन गरिएकोछ ।

➤ खैरहनी न.पा. वडा नं.५ मा कृषि पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रमको लागि १० लाख रकम बिनियोजन गरिएकोछ ।

आर्थिक क्षेत्रका सम्पूर्ण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नको लागि जम्मा रु. ७ करोड ७० लाख २९ हजार बिनियोजन गरिएको छ ।

सभाध्यक्षज्यू

अब म सामाजिक विकास क्षेत्रतर्फको कार्यक्रम तथा बिनियोजन प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

क. शिक्षा :

➤ युवा स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापनको लागि ८५ लाख २५ हजार बजेट बिनियोजन गरिएकोछ ।

➤ विषयगत रूपमा उच्चतम GPA हासिल गर्न सफल शिक्षक पुरस्कृत कार्यक्रम सञ्चालन तथा उक्त कार्यको लागि सफ्टवेयर जडान गर्नको लागि १५ लाख बजेट बिनियोजन गरिएकोछ ।

➤ विद्यालय, कक्षाकोठा मर्मत एवम रंगरोगन, खानेपानी व्यवस्थापन, फर्निचर मर्मत एवम खरिद, शौचालय निर्माण एवम मर्मत, कम्पाउण्डवाल निर्माण एवम मर्मत, खेल मैदान व्यवस्थापन तथा निर्माणाधिन भवनको अधुरो कार्य सम्पन्न गर्नको लागि ४५ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।

➤ खैरहनी मा. वि. कक्षा ११ मा विज्ञान संकाय सञ्चालनका लागि विद्यालयलाई अनुदानको लागि १० लाख बजेट बिनियोजन गरिएकोछ ।

➤ विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदानको लागि १५ लाख २० हजार बिनियोजन गरिएको छ ।

➤ स्थानीय पाठ्यपुस्तक लेखन तथा छपाईको लागि ९ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।

➤ गरिब तथा अति विपन्न समुदायका विद्यार्थीहरूको लागि अतिरिक्त समयमा अभिभावक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन "गृहकार्य कार्यक्रम" सञ्चालनको लागि २० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।

➤ Six To Six कार्यक्रम अन्तर्गत सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत कक्षा ८ र १० का विद्यार्थीहरूका लागि "अतिरिक्त कक्षा" सञ्चालनको लागि ४० लाख ५७ हजार बिनियोजन गरिएको छ ।

।

- नगर भित्र सञ्चालित कलेज/क्याम्पसको लागि आवश्यकता र मागको आधारमा कार्यक्रम सञ्चालन अनुदानको लागि १० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- निशुल्क स्यानटरी प्याड वितरणका लागि रु.१४ लाख ६८ हजार बजेट बिनियोजन गरिएकोछ ।
- एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रम सञ्चालन र विस्तारका लागि रु.१९ लाख ८४ हजार रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- विद्यालयहरूमा दिवा खाजा कार्यक्रम अनुदानमा रु.१ करोड ४ लाख ५४ हजार रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

ख. युवा विकास :

- लागुऔषध र दुर्व्यसन नियन्त्रण तथा घरेलु हिंसा नियन्त्रण सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालनको लागि ३ लाख ५० हजार बिनियोजन गरिएकोछ ।
- युवा परामर्श अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालनको लागि २ लाख ५० हजार बिनियोजन गरिएकोछ ।

ग. खेलकुद विकास :

- स्थानीय तहस्तरीय राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता सञ्चालनको लागि ९ लाख बिनियोजन गरिएकोछ ।
- मेयरकप फुटबल प्रतियोगिता सञ्चालनका लागि ८ लाख बिनियोजन गरिएकोछ ।
- नगरस्तरीय भलिबल, एथलेटिक्स, कबड्डी, क्रिकेट, तेक्वान्दो, कराते लगायतका खेल प्रतियोगिता सञ्चालनको लागि ६ लाख बिनियोजन गरिएकोछ ।
- प्रदेश, राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगितामा उत्कृष्टता हासिल गर्ने खेलाडीलाई सम्मान तथा पुरस्कारको लागि ३ लाख बिनियोजन गरिएकोछ ।
- जिल्ला र प्रदेशस्तरीय खेलकुद कार्यक्रम सञ्चालन एवम सहभागिताको लागि ४ लाख बिनियोजन गरिएकोछ ।
- वडास्तरीय विभिन्न खेलकुद कार्यक्रम सञ्चालनका लागि रु.३१ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद विकास कार्यक्रम सञ्चालनका लागि रु.२४ करोड ७५ लाख १२ हजार रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

ग. स्वास्थ्य सेवा :

- विपन्न परिवारका बालबलीकाको लागि पोषण भत्ता कार्यक्रमको लागि रु. १० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- निःशुल्क औषधी तथा स्वास्थ्य सामग्री खरिदको लागि ३३ लाख ६५ हजार रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

- विपन्न नागरिक, मृगौला रोग, कलेजो सिरोसिस बिरामी तथा म.स्वा.स्व.से.लाई स्वास्थ्य विमामा अनुदान उपलब्ध गराउन १० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- बा आमा स्वास्थ्य कार्यक्रम (६८ वर्ष माथि र लक्षित समुहलाई घर भेट स्वास्थ्य परिक्षण) को लागि १० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाका लागि आवश्यक मेशीनरी औजार, ल्याब सामग्री खरिद , कम्प्युटर, प्रिन्टर, फर्निचर खरिद अनुदानको लागि ११ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुको कार्यालय सञ्चालन, विजुली पानी, ईन्टरनेट, ईन्धन खर्च, अतिथी सत्कार खर्च लगायत, आवश्यक फर्म फर्म्याट छपाईको लागि १४ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- उप प्रमुखसंग गर्भवती तथा सुत्केरी स्याहार कार्यक्रमको लागि १२ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- सुनौलो हजार दिन सुचना व्यवस्थापन प्रणाली खरिद तथा सञ्चालनको लागि ८ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- किशोर किशोरी मनोसामाजिक परामर्श तथा लागु पदार्थ दुर्व्यसन नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन गर्न २ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- मातृ तथा नवजात शिशु कार्यक्रम अन्तरगत आमा सुरक्षा, गर्भवती उत्प्रेरणा सेवा, न्यानो झोला, निशुल्क गर्भपतन र नवजात शिशुको निशुल्क उपचार सेवाको लागि १० लाख ३६ हजार रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- खैरहनी नगर अस्पताल खैरहनीलाई २५ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- कठार स्वास्थ्य चौकी सवलीकरण कार्यक्रमलाई ५ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

स्वास्थ्य तर्फका कार्यक्रम सञ्चालनको लागि जम्मा रु.७ करोड ८ लाख ५९ हजार रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

घ. लक्षित समुह विकास :

- हिंसा पिडित महिला, किशोरी तथा बालिकाको अल्पकालिन संरक्षणको लागि सेफ हाउस व्यवस्थापन गर्न ५ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- बालमैत्री नगर निर्माणको लागि कार्यक्रम सञ्चालनको लागि ११ लाख ५० हजार रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि सहायक सामग्री खरीदको लागि ३ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि समुदायमा आधारित पुनस्थापना सहयोग कार्यक्रमको लागि ३ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

- अपाङ्गता भएका महिलाहरूको लागि सिप विकास तालिम तथा व्यवसाय स्थापना खर्च अनुदान प्रति व्यक्ति रु १०,००० का दरले (वस्तुगत टेवा) उपलब्ध गराउन ४ लाख २० हजार बिनियोजन गरिएको छ ।
- दलित र एकल महिलाहरूको लागि सीप विकास तालिम ५ दिने र व्यवसाय स्थापना खर्च अनुदान प्रति व्यक्ति रु १०,००० का दरले (वस्तुगत टेवा) को लागि ४ लाख २० हजार बिनियोजन गरिएको छ ।
- नगरक्षेत्र भित्रका विपन्न, दलित, अपाङ्ग, आदिवासी जनजातिहरूका लागि व्यवसायिक सीप विकास तालिम र व्यवसाय स्थापनार्थ प्रतिव्यक्ति रु.१० हजारका दरले वस्तुगत टेवा अनुदानका लागि रु.६ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- नगरस्तरीय बालकोष र लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालनका लागि रु.२ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- आमाबाबु बिहिन बालबालिका संरक्षणका लागि रु.९६ हजार रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

लक्षित कार्यक्रम सञ्चालनको लागि जम्मा १ करोड ७५ लाख ४८ हजार रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

ड. गरिबी निवारण/रोजगार सृजना तथा उद्यम विकास कार्यक्रम :

- सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम अन्तर्गत २१६ वटा सुकुम्बासी घरधुरीको निरन्तरताको लागि २० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजनामा रु.३७ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- नगरपालिका स्तरमा रहेका रोजगारदाता र रोजगारीको लागि ईच्छुक व्यक्तिहरूको सहभागितामा सञ्चालन गरिने रोजगार मेलाको लागि ३ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- लघु उद्यम विकास कार्यक्रमको लागि १२ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- नगरपालिकाबाट सञ्चालित विभिन्न सीपमुलक तालिमहरूको संरक्षण गर्न तथा प्रविधि हस्तान्तरणको लागि १५ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।

गरिबी निवारण/ रोजगार सृजना तथा उद्यम विकास कार्यक्रमका लागि ७६ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

सामाजिक क्षेत्रका सम्पूर्ण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नको लागि जम्मा रु. ३३ करोड ७९ लाख ८८ हजार रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

सभाध्यक्षज्यू,

अब म पूर्वाधार क्षेत्र तर्फका कार्यक्रम तथा बिनियोजन प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

क. पूर्वाधार विकास :

- खैरहनी चोकदेखि वडा नं १२ को सडकमा ढल सहित बाटो निर्माण कार्यको निरन्तरताको लागि १ करोड ५० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- चैनपुर चोक देखि उत्तर तर्फ पुल देखि विन्दावासिनी चोक हुँदै शिवालय जाने बाटो निर्माण निरन्तरताको लागि १ करोड बिनियोजन गरिएको छ ।
- डिज्नी पार्क देखि पम्पा पुल हुँदै बाबा ग्याससम्मको दुवै साइड बाटो सहितको ड्याक निर्माण निरन्तरताको लागि ७० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं ८ मगनी चोक देखि उत्तर खैरहनी ३ को वडा कार्यालय जाने बाटो ढल पेटी सहितको सडक निर्माण निरन्तरताको लागि १ करोड बिनियोजन गरिएको छ ।
- सिमलटांडी चोक उत्तर दक्षिण दुवै तर्फ नाला, पेटी सहितको सडक निर्माण निरन्तरताको लागि ५० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- पर्सा चोक, लाल्टिन बजार, सुलतना हुँदै ढुंग्रे खोला पुलसम्म जाने सडक निर्माण निरन्तरताको लागि ५० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- खैरहनी - १ ज्यामिरेको दुवै तर्फ बाटो तथा नाला निर्माणको लागि १ करोड बिनियोजन गरिएको छ ।
- शान्तिबजार कठार जाने बाटो तथा नाला निर्माणको लागि १ करोड बिनियोजन गरिएको छ ।
- खैरहनी नगरपालिका वडा नं. ११ ढुंगाना चोकदेखि वडा कार्यालय जाने बाटो निर्माण गर्नको लागि ५० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- खैरहनी नगर भित्रका लोक मार्गसंग जोडिने सडक तथा नाला निर्माणको लागि ८० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- इश्वर विसुरालको घर देखि पश्चिम अजय पुरीको घरसम्म कालोपत्रे खैरहनी २ को लागि ४० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- वार्ड न. ८ मगनी गाँउ देखि उद्योग संघ हुँदै लदरी खोला जाने ठुलो घोल तटबन्धन तथा आ.र.सी.सी. बाल निर्माणको लागि २ करोड रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- खुखुरि खोला पुल पश्चिमको खोला नियन्त्रण खैरहनी - ७, को लागि २० रकम लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- कोइलीधारा कुलो खैरहनी ११ को लागि २५ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- भगतीघोल कुलो खैरहनी - ११ को लागि २५ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- पुरानो पर्साबाट रत्ननगर -३ निस्कने सडक खैरहनी ६ को लागि ३० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।

- खैरहनी ६ र ८ को खोलाको बिचमा ग्रिनरी बाल उद्यान जाने सडक निर्माणको लागि २५ लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- खानेपानी विस्तार, खैरहनी - १० र ११ को लागि १ करोड बिनियोजन गरिएको छ ।
- चौबिस कोठी चोकबाट उनान टोल हुँदै लदरी पटेनीसम्म र वडा नं. ५ बाट नयाँ पुल हुँदै गवै जाने बाटो नाला सहित सडक निर्माण खैरहनी ३, ५, ८, १२ र १३ को लागि १ करोड ५० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- खैरहनी २ को सिङ्गापुर डाडा र च्यामे डाडा बस्तीको सडक तथा ढल विस्तारको लागि १ करोड ५० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- कठार स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण खैरहनी १० को लागि १ करोड रकम बिनियोजन गरिएको छ
- वडा कार्यालयको प्रशासकीय भवन निर्माण तथा मर्मत संभारका लागि ५२ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. १ मा खानेपानी पाईप लाईन विस्तारको लागि २० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. १ समृद्धी टोल विकास अन्तर्गत बोडिड अगाडीको बाटो ओभर ल्यापको लागि १० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. २ साझाफुलवारी टोलको विभिन्न ठाउँमा मोज्याक टायल लगाउनको लागि २० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. २ रा.आ.वि पटिहानीलाई म्याजिक भ्यान खरिदको लागि २४ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. ३ मिन बहादुर कार्कीको घर अगाडीबाट उत्तराखण्ड जोडने बाटो, तातीको घर अगाडी बाट वडा नं. ३ र २ को सिमाना सम्मको बाटो, शिव खड्काको बारिबाट वडा नं. २ र ३ जोडने पटेनी पुलसम्म कालो पत्रे गर्नको लागि २० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. ३ पुर्ण बहादुर मोक्तानको घरदेखि लोक बहादुर आलेको घरसम्म कालो पत्रे गर्नको लागि १५ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. ४ यम बहादुर थापा को घर बाट साबुन फ्याक्ट्री जाने बाटो कालो पत्रे गर्नको लागि १५ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. ४ लिला बहादुरको घरबाट शारदा रानाभाटको घर जाने बाटो कालोपत्रे गर्नको लागि १३ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. ५ पिपल चोक देखी पूर्व जाने बाटो कालोपत्रे गर्नको लागि २० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

- वडा नं. ५ फसेर्नी चोक देखी पुलसम्म बाटो ढलान गर्नको लागि १२ लाख रकम बिनियोजन गरिएकोछ ।
- वडा नं. ६ स्वर्णतारा क्लबबाट बस्ताकोटी टोल जाने अधुरो कालोपत्रेको लागि २० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. ६ अर्जुन बतौलाको घर देखि पुर्व अधुरो पिच सम्पन्न गर्नको लागि १० लाख बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. ७ मझुई गाउँभिन्नको नाला निर्माण र कुलो मर्मत संभारको लागि १९ लाख ३० हजार बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. ७ कतारी टोलको पश्चिम बाटो कालोपत्रे गर्नको लागि १५ लाख रकम बिनियोजन गरिएकोछ ।
- वडा नं. ८ मगनी घोलमा कंक्रीट वाल निर्माण गर्नको लागि ४० लाख रकम बिनियोजन गरिएकोछ ।
- वडा नं. ८ राजमार्गबाट अनिल श्रेष्ठको घरसम्म ढक्कन सहितको नाली निर्माणको लागि १२ लाख रकम बिनियोजन गरिएकोछ ।
- वडा नं. ९ बस्यौली टोल विकास संस्था अन्तर्गत प्रेम चौधरीको घर देखि पुर्व च्यात्रा खोलामा विश्वनाथ टोल विकास संस्था जोड्ने गरी पुल/कल्भर्ट निर्माणको लागि २५ लाख रकम बिनियोजन गरिएकोछ ।
- वडा नं. ९ पिपरा टोल विकास संस्था अन्तर्गतको ऐलानी जग्गा संरक्षण तथा खेल मैदान निर्माणको लागि १५ लाख रकम बिनियोजन गरिएकोछ ।
- वडा नं. १० जोगियाको घर देखि झोजियाको घरसम्म बाटोको दुवै तर्फ नाला निर्माणको लागि २० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. १० कठार खेल मैदान मर्मत तथा व्यवस्थापनको लागि १० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. ११ निता दरैको घरदेखि रामचन्द्र पाण्डेको घरसम्म कालोपत्रेको लागि २६ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. ११ राप्ति ड्याक छेउमा झण्डा पार्क र चौर व्यवस्थापन लागि १० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. १२ साइराम चोकबाट कुमरोज सडक नाला निर्माणको लागि २० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. १२ ठाडी कुलो लाइनिङ गर्नको लागि १० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

- वडा नं. १३ बोटेघाट पुलबाट पश्चिम हर्नरी पुलसम्म खोला तटबन्धन तथा ड्याक निर्माण गर्नको लागि २० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. १३ लामाढिकबाट बालकुमार उप्रेतीको घरजाने बाटोमा नाला निर्माण र बाटो मर्मत गर्नको लागि ११ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

पूर्वाधार क्षेत्रका सम्पूर्ण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नको लागि जम्मा रु. ३५ करोड ६३ लाख २७ हजार रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

सभाध्यक्षज्यू,

अब म वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रतर्फको कार्यक्रम तथा बिनियोजन प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

क. वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन :

- वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनका विभिन्न कार्यक्रमका लागि रु.१ करोड १४ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- आगलागी नियन्त्रणको लागी व्यवस्थापन तथा बारुणयन्त्र सञ्चालन खर्चको लागि १९ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- मुख्य बजार क्षेत्रमा दैनिक ज्यालादारीमा सरसफाई कर्मचारीको व्यवस्थाका लागि रु.३ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- नगरभित्रका सामुदायिक कुकुर व्यवस्थापनका लागि रु.६ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- CLEAN Khairahani अभियान कार्यक्रमको लागि रु.३ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- खैरहनी नगरपालिकाका नदीहरुको जोखिम विश्लेषण (Flood Vulnerability Analysis of rivers of Khairahani) कार्यक्रमको लागि रु.३ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन कोषमा रु.६२ लाख ९९ हजार रकम बिनियोजन गरिएकोछ ।

वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रका सम्पूर्ण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नको लागि जम्मा रु.२ करोड ४५ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

सभाध्यक्षज्यू,

अब म सुशासन तथा संस्थागत विकास क्षेत्रतर्फको कार्यक्रम तथा बिनियोजन प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

क. सुशासन तथा संस्थागत विकास :

- सेवा प्रवाहको प्रभावकारीता, नागरिकको सेवाप्रतिको सन्तुष्टि मापनको लागि सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण र आय व्यय प्रक्षेपण कार्यक्रम सञ्चालनका लागि रु. ११ लाख २५ हजार बजेट बिनियोजन गरिएको छ ।
- उपभोक्ता समिति तथा टोल विकास संस्थाहरुको क्षमता विकास गर्न सार्वजनिक खरिद, कर प्रणाली आदिको अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नको लागि रु.१० लाख रकम बिनियोजन गरिएकोछ ।

- कर्मचारी कल्याण कोषमा जम्मा गर्न रु.१५ लाख रकम बिनियोजन गरिएकोछ ।
- पदाधिकारी तथा कर्मचारीको सीप तथा क्षमता विकासका लागि रु.८ लाख रकम बिनियोजन गरिएकोछ ।

ख. न्याय तथा मेलमिलाप :

- वडास्तरीय मेलमिलाप केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि रु.१५ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- न्यायीक समिति सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि रु.४ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- न्यायिक सहयोग तथा उद्धार कार्यक्रमको लागि रु.५ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- मेलमिलाप समितिका सदस्यहरूलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन, पूर्वाधार निर्माणका लागि रु.२१ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

ग. सूचना प्रविधि विकास :

- खैरहनी नगरपालिकाको एकीकृत सूचना प्रणाली (Integrated Information System) स्थापना गर्नको लागि रु.१२ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- पूर्व पश्चिम राजमार्गको विभिन्न स्थानमा सिसि क्यामरा जडान गरेको लागि १३ लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।
- नगरपालिका लगायत वडा कार्यालयहरूमा RGB डिजिटल बोर्ड राख्नको लागि १० लाख रकम बिनियोजन गरिएको छ ।

सभाध्यक्षज्यू,

अब म सुशासन तथा संस्थागत विकास क्षेत्रतर्फको कार्यक्रमका सम्बन्धमा केही नीतिगत व्यवस्था प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

- नगरपालिका तथा अन्तरगत कार्यरत करारका कर्मचारीहरूलाई दिईदै आएको कर्मचारी संचयकोषमा थपेरकम पालिकाको तर्फबाट जम्मा गर्ने सुबिधा खारेज गरिएको छ ।
- खैरहनी नगरपालिकाको कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन कार्यविधि (संशोधन सिंहत) २०७५ अनुसार कर्मचारीहरूलाई उपलब्ध गराउँदै आएका सबै किसिमका अतिरिक्त भत्ताहरू खारेज गरिएको छ ।
- अतिरिक्त भत्तालाई कानूनमा संशोधन गरी आवश्यकता र औचित्यका आधारमा कार्यपालिकाबाट निर्णय गरी व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- विगतका वर्ष देखि असुल गर्नु पर्ने बेरुजु बाँकी रहेका व्यक्ति, संघ/संस्थालाई त्यस्तो बेरुजु रकम दाखिला नगर्दासम्म र पेशिक बेरुजु बाँकी रहेका व्यक्ति, संघ/संस्थालाई त्यस्तो पेशिक फर्छ्यौट नगर्दासम्म नगरपालिकाबाट कुनै किसिमको सेवा उपलब्ध नगराउने व्यवस्था मिलाईने छ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास क्षेत्रका सम्पूर्ण कार्यक्रम सञ्चालनका लागि जम्मा रु.१२ करोड ७१ लाख ९६ हजार रकम बिनियोजन गरिएकोछ ।

सभाध्यक्षज्यू,

११. अब म आय व्ययको संक्षिप्त विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

क. आ.व. २०७८/७९ को यथार्थ विवरण :

आ.व. २०७८/७९ मा कुल आय रु. १ अर्ब २८ करोड २ लाख ४७ हजार मध्ये आन्तरिक स्रोतबाट २३ करोड ९७ लाख ८० हजार, बाह्य स्रोतबाट रु. ७५ करोड ५ लाख १२ हजार र गत वर्षको बैङ्क मौज्दात रु.२८ करोड ९९ लाख ५५ हजार रहेको थियो । त्यस्तै गरी कुल खर्च रु. ९३ करोड ९८ लाख ८७ हजार मध्ये चालु खर्च ४२ करोड २० लाख ७० हजार, पूँजीगत खर्च ५१ करोड ७८ लाख ८ हजार रहेको थियो । जस मध्ये अन्तर सरकारी वित्तिय हस्तान्तरण तर्फको खर्च रु. २५ करोड ७६ लाख ७९ हजार र अन्य अनुदान तर्फको खर्च रु.८० लाख ५७ हजार भएको थियो । जसमा ३५ करोड ९६ लाख ९३ हजार बैङ्क मौज्दात रहेको थियो । त्यस मध्ये संघ र प्रदेशको अनुदान फिर्ता समेत संलग्न रहेको थियो ।

ख. चालु आ.व.२०७९/८० को संशोधित अनुमान :

यस नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/८० का लागि कुल आय-व्यय रु. १ अर्ब ३६ करोड २३ लाख ७७ हजार हुने संशोधित अनुमान गरिएको छ । संशोधित आय मध्ये आन्तरिक आयमा रु. १९ करोड ८० लाख ७० हजार, बाह्य स्रोतबाट रु. ८० करोड ४६ लाख १४ हजार र गत वर्षको बैङ्क मौज्दात रु.३५ करोड ९६ लाख ९३ हजार रहेको थियो । कुल खर्च १ अर्ब ३२ करोड २३ लाख ७७ हजार हुने संशोधित अनुमान मध्ये चालु खर्च रु.४९ करोड ६८ लाख २१ हजार र पूँजीगत खर्च रु. ८२ करोड ५५ लाख ५६ हजार हुने संशोधित अनुमान छ । चालु आ.व.को अन्त्यमा करीब रु. ४ करोड रकम बैङ्क मौज्दात रहने अनुमान गरिएको छ ।

ग. अब म आगामी आ.व.२०८०/८१ को प्रस्तावित अनुमानीत आय, व्यय र क्षेत्रगत बजेट प्रस्तुत गर्न चाहन्छु:

यस नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ का लागि कुल आय-व्यय रु. ९४ करोड ८८ लाख ९५ हजार रहेकोछ । कुल खर्च मध्ये चालु खर्च तर्फ रु. ४८ करोड २६ लाख ८४ हजार (५० दशमलव ८६ प्रतिशत) र पूँजीगत खर्च रु. ४६ करोड ६२ लाख ११ हजार (४९ दशमलव १४ प्रतिशत) रहेकोछ । विभिन्न कोषहरूमा रु. ३ करोड २८ लाख ५५ हजार रकम रहेकोछ । कुल बजेटमा गत आ.व. २०७८/७९ को यथार्थ खर्च भन्दा शुन्य दशमलव ९६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ

भने यस चालु आ.व. २०७९/८० को संशोधित अनुमान भन्दा २८ दशमलव २४ प्रतिशतले ऋणत्मक हुन आउँछ ।

घ. कुल आय तथा व्ययको श्रोत/क्षेत्रगत विवरण:

१. आय तर्फ :

आन्तरिक आय रु.१७ करोड ७० लाख ३८ हजार रहेको छ । सङ्घीय सरकार सशर्त अनुदान रु.२४ करोड १४ लाख, सङ्घीय सरकार समानीकरण अनुदान १५ करोड ७६ लाख, सङ्घीय सरकारबाट बाँडफाँड भई प्राप्त हुने रु.११ करोड ३४ लाख २० हजार, संरक्षित वन रोयल्टी रु.३० लाख, सङ्घीय सरकार विशेष अनुदान रु.२ करोड, संघीय सरकार समपुरक अनुदान ८० लाख, प्रदेश सरकार सशर्त अनुदान रु.२ करोड ५ लाख ३० हजार, प्रदेश सरकार समानिकरण अनुदान रु.१ करोड ६८ लाख २८ हजार, प्रदेश सरकारबाट बाँडफाँड भई प्राप्त हुने रकम रु.७ करोड ६० लाख ७९ हजार, प्रदेश सरकार समपुरक अनुदान रु.४ करोड, प्रदेश सरकार विशेष अनुदान रु.१ करोड, भारतीय राजदुतावासबाट प्राप्त हुने आय रु.१ करोड, सडक बोर्ड नेपालबाट प्राप्त हुने रु.५० लाख, र चालु वर्षको अनुमानीत बैक मौज्जात रु.४ करोड गरी कुल जम्मा रु. ९४ करोड, ८८ लाख ९५ हजार आय अनुमान गरिएकोछ ।

२. व्यय तर्फ :

कार्यसञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च रु.११ करोड ९९ लाख, नगरस्तरीय गौरवका आयोजनामा रु.७ करोड ७० लाख, नगरस्तरीय योजना तथा कार्यक्रम खर्च तर्फ रु.४९ लाख २५ हजार, नगरस्तरीय पूर्वाधारका कार्यक्रमहरू रु.३ करोड ४० लाख ४० हजार, वडास्तरीय योजना तर्फ रु.१७ करोड २६ लाख, विषयगत शाखा तर्फ रु.१४ करोड ५ लाख, नगरस्तरीय विभिन्न कोष तर्फ रु.१ करोड ५० लाख, म्याचिङ्ग फण्डमा २ करोड र अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण तर्फ रु.३६ करोड ४९ लाख ३० हजार गरी जम्मा रु.९४ करोड ८८ लाख ९५ हजार व्यय अनुमान गरिएकोछ ।

३. विभिन्न क्षेत्रगत व्यय विवरण

आर्थिक विकास क्षेत्र तर्फ रु. ७ करोड ७० लाख २९ हजार, सामाजिक विकास क्षेत्र तर्फ रु. ३३ करोड ७९ लाख ८८ हजार, पूर्वाधार विकास क्षेत्र तर्फ रु. ३५ करोड ६३ लाख २७ हजार, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन २ करोड ४५ लाख, र सुशासन तथा संस्थागत विकास १२ करोड १ लाख ९६ हजार हुने अनुमान गरिएको छ ।

४. क्षेत्रगत रूपमा व्ययको अनुपात:

आर्थिक विकास क्षेत्र तर्फ कुल विकास बजेटको ८ दशमलव १२ प्रतिशत, सामाजिक विकास तर्फ ३५ दशमलव ६२ प्रतिशत, पूर्वाधार विकास तर्फ ३७ दशमलव ५५ प्रतिशत, वातावरण तथा

विपद् व्यवस्थापन तर्फ २ दशमलव ५८ प्रतिशत र संस्थागत विकास र सुशासनमा १२ दशमलव ६७ प्रतिशत विनियोजन गरिएकोछ ।

सभाध्यक्षज्यू,

१२. अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को राजस्व परिचालनको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

(क) राजस्व सम्बन्धी विवरण

- यस चालु आर्थिक वर्ष २०७९/८० को राजस्व रु. १५ करोड ८० लाख ७० हजार अनुमान रहेकोमा जेष्ठ मसान्तसम्ममा रु.१२ करोड ५२ लाख ८८ हजार असुल भएकोछ । जुन यस वर्षको लक्ष्यको ७९ दशमलव २६ प्रतिशत हुन आउँछ । यस अनुसार चालु आ.व.मा राजस्वको लक्ष्य पुरा हुने अनुमान गरिएको छ ।
- राजस्वका दरहरुमा स्थानीय राजस्व परामर्श समितिको सिफारिशलाई आधार लिदै नगरकार्यपालिका बैठकबाट सिफारिस भई आएका दरहरुलाई यस नगरसभामा पेश गरिएकोछ । जसमा आर्थिक वर्ष २०७९/८० का लागि नगरसभाबाट पारित भई लगाईएका कर, शुल्क तथा दस्तुरका दरहरुमा सामान्य संशोधन गरी प्रस्ताव गरिएको छ । राजस्व अभिवृद्धीको लागि करका दरमा वृद्धि नगरी कराधारमा वृद्धि गरिनेछ ।

(ख) आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा राजस्व परिचालनको नीतिहरु :

- कानुन बमोजिम नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र कर तथा शुल्क लगाउन पाउने र कर तथा शुल्क उठन सक्ने सम्भव सबै क्षेत्रमा कर तथा शुल्क लगाउने नीति लिइएकोछ ।
  - करको दायरालाई विस्तार गर्दै लगिने नीति लिइएकोछ ।
  - थोरै आय हुनेले कम र धेरै आय हुनेले बढी कर तिर्नु पर्ने प्रगतीशील कर नीति लिईएकोछ ।
  - विपद्को कारण समस्यामा परेका व्यापार व्यवसायलाई करको माध्यमबाट राहत प्रदान गर्ने नीति लिइएकोछ ।
  - Covid-19 को कारणबाट प्रभावित भएका नगरपालिका क्षेत्रमा उद्योग, कलकारखाना, व्यापार, व्यवसायहरुको लगत संकलन गरी संभाव्यताका आधारमा विभिन्न करछुट सुबिधा प्रदान गर्दै लगिनेछ ।
१. राजस्व परामर्श समितिले सिफारिश गरी कार्यपालिकाबाट पारीत समेत भएका राजस्वका दररेटहरुलाई अनुसूचीमा प्रस्तुत गरिएकोछ ।
  २. राजस्व परामर्श समितिले आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को लागि राजस्वका दररेट सिफारिश गर्दा चालु आर्थिक वर्ष २०७९/८० को आर्थिक ऐनमा छुट भएका र थप गर्नुपर्ने नयाँ शिर्षक

- बाहेक अन्यको हकमा चालु आर्थिक वर्ष २०७९/८० को आर्थिक ऐनमा उल्लेखित दरलाई सामान्य संशोधन गरी अन्य दरलाई यथावत राखिएकोछ ।
३. साविकमा सम्पतिकरमा दिईदैं आएको सोही आर्थिक वर्षको पौष मसान्तसम्ममा कर दाखिला गरेमा दिइने छुट सुविधालाई यथावत राखी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को सम्पतिकर २०८० पौष मसान्त सम्ममा दाखिला गर्ने करदातालाई लाग्ने करको १५ प्रतिशत छुट दिने व्यवस्थालाई यथावत राखिएकोछ ।
  ४. घर निर्माण सम्पन्न गर्नु पर्ने तोकिएको अवधी भित्र कार्य सम्पन्न गर्न नसकी म्याद थप गर्नु पर्ने भएमा साविकमा लागेको दस्तुरको १५ प्रतिशत थप शुल्क लाग्ने व्यवस्था मिलाईएकोछ ।
  ५. नगरपालिकामा हालसम्म दर्ता नभएका उद्योग तथा व्यवसायले २०८० पौष मसान्तसम्म दर्ता गरी नियमानुसार दर्ता तथा वार्षिक कर दाखिला गरेमा तथा दर्ता भएका उद्योग तथा व्यवसायले सो अवधिभित्र नविकरण गराएमा आ.व.२०८०/८१ को वार्षिक करमा १५ प्रतिशत छुट दिने व्यवस्था मिलाईएकोछ ।
  ६. घरबहाल कर दाखिला गर्नु पर्ने कर्तव्य भएको संस्था तथा व्यक्तिले २०८० पौष मसान्तसम्म घरबहालको विवरण दाखिला गरी सोही अवधिभित्र कर दायित्व समेत दाखिला गरेमा आ.व. २०८०/८१ मा लाग्ने घरबहाल करमा १० प्रतिशत छुट दिने व्यवस्था मिलाईएकोछ ।
  ७. महिला व्यवसायीको नाममा दर्ता हुने व्यवसायको दर्ता शुल्कमा ५० प्रतिशत छुट दिइनेछ ।
  ८. जुनसुकै उद्योग तथा व्यवसाय नयाँ दर्ता हुँदा आर्थिक वर्षको पहिलो ६ महिना भित्रमा दर्ता भएमा तोकिए बमोजिमको दर्ता शुल्कको साथै वार्षिक व्यवसाय कर समेत लाग्नेछ । माघ १ गते भन्दा पछाडि दर्ता भएका उद्योग तथा व्यवसायलाई सो आर्थिक वर्षको व्यवसाय कर असुल नगरी दर्ता शुल्क मात्र लिएर दर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ । अन्य निकायमा दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका तर नगरपालिकामा दर्ता नभएका उद्योग तथा व्यवसायलाई भने नगरपालिकामा दर्ता हुँदा यस किसिमको छुट सुविधा उपलब्ध हुने छैन ।
  ९. पूर्वाधार निर्माण गर्नु पर्ने नयाँ दर्ता हुने उद्योगको हकमा सो आर्थिक वर्षको वार्षिक व्यवसाय कर असुल गरिने छैन ।

सभाध्यक्षज्यू

बजेट तर्जुमा गर्ने सिलसिलामा हामीले गरेको आप्रहलाई स्वीकार गरी बैठकमा उपस्थित भई उल्लेखनीय सहयोग गर्नु हुने नगरसभा सदस्यज्यूहरू, विभिन्न समितिका संयोजक तथा सदस्यज्यूहरूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै आवश्यक सल्लाह सुझाव दिनु हुने संज्ञीय संसद तथा प्रदेश सभाका माननीय सांसदज्यूहरू, जिल्ला समन्वय समितिको प्रमुखज्यूप्रति पनि हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । यस नगरसभा सम्पन्न गर्न अहोरात्र कार्यमा खटिई सहयोग गर्नुहुने नगर कार्यपालिकाको कार्यालयका कर्मचारी साथीहरूलाई

धन्यवाद दिन चाहन्छु । हामीलाई रचनात्मक सुझाव र सल्लाह दिनुहुने सम्पूर्ण राजनीतिक दलका नगर समितिका प्रमुखज्यूहरू प्रति हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

अन्त्यमा, यस नगरसभा अधिवेशनमा उपस्थित हुनु हुने नगरसभा अध्यक्षज्यू, वडा अध्यक्षज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, नगरसभा सदस्यज्यूहरू, नगरसभाका सचिव, नगरपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू, पत्रकारमित्रहरू प्रति हार्दिक आभार तथा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । विगतमा जस्तै प्रस्तुत बजेट कार्यान्वयनको निमित्त पनि यहाँहरूबाट प्राप्त हुने रचनात्मक सुझाबलाई मार्गदर्शनको रूपमा लिएर खैरहनी नगरपालिका अगाडि बढ्ने विश्वास दिलाउदै कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनमा यहाँहरू सबैको रचनात्मक सहयोग निरन्तर रहने अपेक्षा गरेका छौं ।

धन्यावाद !

दिनाङ्क : २०८० साल आषाढ १० गते आईतबार

कविता उप्रेती

नगर उप-प्रमुख

खैरहनी नगरपालिका, खैरहनी चितवन